

РІШЕННЯ НАЙВИЩОГО СУДУ В СПРАВІ КОНТРОЛІ ФАРМЕРСТВА

ВАШІНГТОН. — Найвищий суд більшістю голосів порішив, що заходи уряду контролювати ціни фермерських продуктів при помочі накладування квот на продукцію, є законні. Це рішення видав найвищий суд на скаргу полудневих плянтаторів тютюну, які не хотіли платити кари, наложеної урядом, за більше випродування тютюну, ніж їм було призначено. Признаючи цей засіб контролю цін законним найвищий суд разом признав законним цілий „Агрікопчерел Еджостменс Ект”, на основі якого уряд в подібний спосіб контролює також ціни бавовни, кукурудзи, пшениці і рису.

ПОЛІТИЧНЕ РІШЕННЯ НАЙВИЩОГО СУДУ.

ВАШІНГТОН. — Найвищий суд серед інших справ також ухвалив, що колишня приналежність якогось чужинця до комуністичної партії не може бути причиною його депортації. Ця ухвала перейшла серед гарячої дебати, в часі якої ті судді, що з тим не годилися, доказували, що кожний комуніст, якому загрожуватиме депортація, пару днів перед тим офіційно „виступить” з комуністичної партії, та в той спосіб охорониться від депортації. Тоді цілий цей закон про депортацію стратить вартість.

„ЛЕЙБОР ЕЛАЙЕНС” МАЄ ЗВ'ЯЗКИ З КОМУНІСТАМИ.

НЮ ЙОРК. — Робітничка юнія, що повстала із робітників в „Доблю Пі Ей”, а також із безробітних, звана „Лейбор Елайенс”, як показалося із слідства, має зв'язки з III. Інтернаціоналом, а навіть посилала до Москви свого делегата в 1937 році. Ця юнія у своїм звіті до III. Інтернаціоналу говорила, що її створення і зріст треба уважати триумфом комуністичної партії. Ці речі виказала дослідна конгресова комісія, яка подала також деякі імена високопоставлених урядовців, що своїми грішми фінансували цю юнію.

РУЗВЕЛТ СМІЄТЬСЯ З ПРОТИВНИКІВ ЕМЛІЯ.

ВАШІНГТОН. — Президент Рузвелт написав листа до Томаса Емлія, якого конгрес не хотів затвердити на члена міжстейтової торговельної комісії, зате що він був комуністичних поглядів. В тім листі президент, який назначив був Емлія, говорить, що ці закиди смішні, що колись його, президента, уважали за „комуніста”, коли він пробував перевести ліберальні закони.

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ХОЧЕ ПОСЕРЕДНИЧАТИ В ВУГЛЕКОПНІМ ЗАСТОЮ.

НЮ ЙОРК. — Застій в переговорах між вуглекопами і власниками копалинь далі триває. Президент Рузвелт відмовився посередничати в тих переговорах, хоч посадик Ля Гвардія просив його, та підкреслював вагу положення. Коли застій потребає ще два тижні, то Ню Йорк й інші міста на сході опиняться цілковито без вугля. З департаменту праці відповіли, що можливо пізніше президент буде посередничати, але покищо хай справи розвиваються своїм шляхом.

В СЕНАТІ НАСТРОЇ ПРОТИ ВІЙНИ.

ВАШІНГТОН. — В сенаті тривала одностороння дискусія про заграничну політику Америки і в ній ні один голос не піднісся за те, щоб Америка взяла чинну участь в можливим європейським конфлікті. Три поважні сенатори, Волш, Есгерст і Барбур, якраз висказалися проти такої участі. Вони говорили, що назріваюча війна в Європі зовсім не буде вестию за якісь ідеали, чи форму суспільного устрою, тільки за землю, територію, сировину. Європейські народи це воевничі народи, говорили сенатори. І колиб навіть Гітлера та Мусоліні не було на світі, то вони всеодно готовилися до війни. Коли, однак, деякі європейські народи мусять боронитися, то Америка тої конечности не має. Супроти цього вони накликали до строгої неутраляности, та таврували деякі тяги уряду, що вилучують Америку до війни.

ВІДБИВАЄ АТАКУ ІКЕСА.

ВАШІНГТОН. — Вашингтонський журналіст Елінор Петерзон відповів через радіо на напади секретара Ікеса на американську пресу, мовляв, вона але представляє заходи уряду. Петерзон сказав, що політика „нового розділу” показала в останніх часах цілком невдачною. Американська преса це розкриває. Звідти така лють високих урядових осіб на цю пресу.

ПРИГАДКА ЛЯ ГВАРДІЇ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Гвардія відповів військовим властям, що на випадок „надзвичайного стану”, всі військові особи, що є на різних посадах в міській адміністрації, можуть бути звільнені і заступлені іншими особами.



НАСЛІДКИ ТОРНАДА
Торнадо перейшов оноді почерез північно-західну частину стетіу Оклагома. Так виглядали міста на його дорозі, як показує образець з міста Капрон. Згинуло через торнадо 7 осіб.

ЩЕ ОДИН КОСТЕЛ.

У Тисьменичанах коло Станиславова, будують костел „Дом Людови” для польських. Фундаменти під обі будови вже закладені.

ЗА ПРОМОВУ НА СВЯТІ ШЕВЧЕНКА.

Дня 2. березня ц. р. відбулася перед окружним судом у Золочеві розправа проти Василя Стангурського з Нестаніч, радехівського повіту, обвинуваченого в тому, що в березні 1938. року вголосив реферат на Шевченківському святі, в якому „закликав мешканців гр.-кат. народности (слова акту обвинувачення) до відірвання полуднево-східних земель від Польщі, закінчуючи реферат словами: Борітеся — поборете! Вам Бог помагає! За вас правда, за вас слава і воля „святая!”

КОНФІСКАТА ДРУКУ „КАМІНЕЦЬКИЙ ПОВІТ”.

Окружний суд у Золочеві постановою з 9. лютого 1939 р. затвердив конфіскацію бюлетину „Камінецький Повіт” за знамена злочину зі ст. 152 § 2 к. к. через „пропаганду українських сепаратистичних і націоналістичних гасел”, як також за знамена злочину зі ст. 170 к. к. неповного „через тенденційне представлення економічних відносин населення камінецького повіту”.

УКРАЇНЦІ ЗІ СОКАЛЯ ЗРЕЗГІНУВАЛИ З ВИБОРІВ.

Український Вибірчий Комітет Сокаля рішив не брати участі в виборах до міської самоуправи 12-го ц. м. з уваги на виборчі практики, супроти яких українські виборці безсилні. Між іншим виборча комісія уневажила в трьох округах українські листи — мовляв: Іван — Ян та Петро й Плотр — дві зовсім окремі особи.

КАРА ЗА ТЕ, ЩО НЕ СВЯТКУВАВ ПОЛЬСЬКОГО СВЯТА.

Суд у Золочеві покарав о. Івана Цибровського, пароха з Батькова, пов. Броди, гривню в сумі 30 зол. або карою 5 днів арешту за те, що 3-го травня, в день державного свята возив дрова, чим демонстративно виявив ненависть до польської держави.

СЛІПНИЙ НАУКОВИМ ДОСЛІДНИКОМ.

За наших часів прямо чудеса доказала своєю наукою та розумом сліпа й глуха Гелена Келлер. Хоч вже з дитинства була вона і сліпою і слухом, то переборала всі свої недостатки і не тільки навчилася читати та писати своєю рідною мовою, але і такими мовами, як французька, німецька, старо-грецька та латинська. Стала письменницею. Вона навчилася навіть і говорити.

Та не всі ми знаємо, що жив у Швайцарії в другій половині вісімнадцатого століття чоловік, на імя Франсуа Губер, що хоч замолоду осліп, то став найкращим науковим дослідником бджіл і написав одну з найбільш основних книг про бджолою і то таку, що майже без хибних спостережень, бо майже все те, що він сказав про бджолою, потвердили і пізніші дослідники бджіл. Для своїх спостережень та дослідів над бджолами, Губер послугувався своїм вірним слугою, на імя Франсуа Бірнан.

Оці два приклади, Франсуа Губер і Гелена Келлер доказують, що людина може зробити, помімо великих тілесних хиб, коли має незломну постанову-волю та сильний проникливий розум.

РЕВІЗІЯ.

Перед кількома днями поліція перевела ревізію в Андрія Стеця, господаря в Козівці, бережанського повіту. Забрали „Кобзаря”, „Альказар” видання „Дешевої Книжки”, „Причини нашої програної від 1917—1920 р.” та „Безіменні герої”. Ревізію переводив командант постерунку й постерунковий Островський з Криково. — Дня 14-го березня ц. р. десять постерункових перевели ревізію в помешканні о. Михайла Юхновича і в домові читальні „Просвіти” в Плавучі Малій, повіт Бережани. Домівку читальні „Просвіти” опечатали. Ревізію в помешканні о. Юхновича переводили в присутності мами і сестри, бо самого о. Юхновича не застали дома.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС.

Київ. — „Вісті” подають, що державна правописна комісія викінчує остаточно редагування проекту нового українського правопису.

МІСТЕРІ З ВИВІСКАМИ.

Після знищення вивісок мануфактурного відділу ПСК у Скольому, прийшла черга в цьому самому місті на кооперативу „Народній Дім”. Нічого з 8-го на 9-го березня ц. р. невисліджені винуватки стягнули велику 4X1 м. вивіску кооперативу „Народній Дім” і так добре її сховали, що поліції ніяк не вдається знайти. Дійшло до того, що українські купці Сколього ховають на ніч вивіски до крамниць. Крім цього з Корчина й Синевідська В. повідомляють, що в обох цих селах теж невідомо справці понищили цілий ряд вивісок із українськими написами.

НАПОЛЕОН ЯК ПАЦІЕНТ.

Цікавий опис стану здоров'я Наполеона подав в англійській лікарській пресі Соколов. Він змалював здоров'я цього велетня історії в різних фазах його життя. Здається, що Наполеон нездужав на часті шлункові недомогання на нервовому тілі, що було спричинене катаром сечового міхура. Крім того він мав туберкульоз легень та гемороїди. Деякі джерела теж подають, що Наполеон мав прояви епілепсії. На острові св. Олени до тих хворобових проявів прилучилися ще недомогання спричинені замалою кількістю вітамінів у поживі і скоріння печінки. Вкінці причиною смерті Наполеона був пістряк (рак) шлунка, подібний як у батька та діда.

За 40 літ свого життя Наполеон виявив страшну силу енергії. По 40 році життя він став радше апатичний та нездабний до нагальних рішень, як це було давніше. Згаданий лікар, дослідник цієї справи каже, що причиною тієї перемени у житті, здоров'я та психіці був дуже сильний вплив підмізкової залози, що витворює спеціальні гормони, які побуджують нервову систему, а причиною пізньої апатії цього неспокойного духа було поступове знироднення згаданої залози.

УКРАЇНСЬКІ ЧАСОПИСИ З БІЛИМИ КАРТКАМИ

ЛьВІВ. — Вистарчить поглянути на найстарший український щоденник у Львові, часопис „Діло” ч. 75 з 1. квітня 1939 р., і прочитати „по конфіскації на-клад другий”, щоб зорієнтуватись, що діється на українських землях під Польщею. Ціла третя сторона часопису зовсім біла. Нема на ній ні одного слова. Друга сторона майже біла. Те саме можна сказати про четверту і п'яту сторону, а також і восьму.

Не вільно згадувати карпатської України.

Разом з тими білими плямами, якими світять українські газети, можна завважити, що останні числа надійшовших з краю українських газет, не мають уже ніяких відомостей про те, що діється в Карпатській Україні. Взагалі нема ніяких новин, що булиб зв'язані з судьбою цього краю. Це мусить впасти в очі тому, що передше кожне число української газети було повне ріжних відомостей про Карпатську Україну. Тепер нагло ті відомости перестали появлятися.

Переривають телефонічні розмови.

З того, що було друковане в часописах передше, видно, що відомости про Карпатську Україну добували українські газети з великим трудом. Усі телефонічні розмови із заграниці були раз-у-раз переривані, так, що годі було зрозуміти, про що мова. А як тільки розмова торкнулася мадярських звірств в Карпатській Україні, або чогось подібного, зараз спинювано телефонічну розмову цілковито.

29. БЕРЕЗНЯ ЩЕ БИЛИСЯ.

БУКАРЕШТ. — Дня 29. березня ще існував українсько-мадярський воєнний фронт у Карпатській Україні. І ще тоді продовжувалися бої між Січовиками і мадярськими військовими частинами.

СКОРШЕ НЕ ХОТИЛИ ПРО ТЕ ДУМАТИ!

ПРАГА. — Звалилися десятки тисяч ріжних урядовців-чехів з Карпатської України і не знати, куди їх подіти. Це ті, через яких було стільки терть між Прагою і українським урядом Карпатської України, що просив Прагу, щоб забрала собі хоч малу частину тих урядовців.

ЗАГАРБАЛИ ПЛОЩУ СОКОЛА-БАТЬКА.

ЛьВІВ. — Львівське воевідство повідомило дирекцію Центробанку і Товариство „Сокол-Батько”, що забрано Площу Сокола-Батька („Український Город”) і то „в інтересі оборони держави”. Польська військова влада перебрала цілу площу ще заки доручено повідомлення, наказуючи забрати з неї живий і мертвий інвентар до 48 годин.

ПОЛЬСЬКІ ДІДИЧІ І ПОЛІТИКИ ЗА „РОЗВ'ЯЗКУ”.

ВАРШАВА. — Відбулися збори активних польських діячів, політиків, військових і публіцистів. На ради були в старім панському дворі. На фронтівій стіні були повішені нахрест коса — символ хліба, а також шабля — символ крові. Реферувал Дзедушицький, українець — як казав — з крові. Говорив про відновлення „ягайлонської ідеї” як шляху до „правдивої величі Польщі”. Присвячено в дискусії багато уваги українській справі, при чому всі промовці погодилися, як подає кореспондент „Діла”, з тим, що тепер настав крайній час розв'язки української проблеми у Польщі. Стверджували, що інтерес Польщі, супроти грядучих поколінь, наказує співпрацю з українцями.

ПРО „ЛЮБОВНИСТЬ УКРАЇНЦІВ”.

ВАРШАВА. — З одного боку українська преса переповнена відомостями про масові арешти серед українського населення в Польщі, а польська преса стверджує, що є „зворот” серед українців у Польщі, що заведені Гітлером, ніби починають вже підпирати Польщу і складати жертви на її оборону.

ГІТЛЕР ВІДПОВІСТЬ 28. КВІТНЯ.

БЕРЛІН. — Німецька преса не перестає атакувати президента Рузвелта за його мирове пропозиція, яке називає „триком”, змагаючим піддержати „упадаючий в Америці авторитет Рузвелта”. Та канцлер Гітлер цієї справи собі не легковажить, коли заповів, що скличе на день 28. квітня парламент і там оголосить відповідь. Думають, що він заговорить про дальші німецькі домагання.

МУСОЛІНІ ВІДПОВІСТЬ СКОРШЕ.

РИМ. — Відозву президента Рузвелта, звернену до Мусоліні у справі замирення, вважають „гіпокризією” і „демагогією”. Кажуть, що през. Рузвелт виявив вороже наставлення до Італії й Німеччини і вже з того боку не надається на широго мирного посередника. Думають, що відповідь буде негативна. Та проте апелє президент викликав помітне поденервування.

SVOBODA ("LIBERTY")
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

3 Канади належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАКЛИК ПРЕЗИДЕНТА

Цими днями цілий світ говорить про мировий заклик президента Злучених Держав Рузвелта, котрий він вислав до канцлера Гітлера, диктатора Німеччини, і прем'єра Мусоліні, диктатора Італії, а в котрім він визнає їх загарантувати світові мир через запевнення, що вони принаймні через десять найближчих років не зачіплять інших держав.

Голоси світу про цей заклик доякі. Американські держави й ті європейські держави, котрі президент Рузвелт згадав в своїм заклику як можливі предмети нападу з боку Гітлера й Мусоліні, відкидаються на цей апел прихильно. Зате голоси німецької, італійської, японської й еспанської преси є наскрізь ворожі. При повній контролі німецької й італійської преси урядом Німеччини, зглядно Італії, з становища преси можна вносити, що цей заклик буде в цей або інший спосіб відкинений, себто Німеччина й Італія бажано Рузвелтом гарантії не дадуть.

Зрештою, навіть якби Німеччина й Італія таку гарантію дали, то ледво чи держави, які бояться дальших агресивних кроків з боку цих двох держав, перестали би цієї агресії боятися й чи вони зачали би, навіть якби згодилися на конференцію, обмежувати свої зброєння. По занятті Італією Етіопії й Альбанії, котрих цілість гарантувала колись Італія, по занятті Німеччиною Австрії й Чехії, котрих цілість гарантувала Німеччина, вже ніяка держава не буде вірити в якінебудь гарантії, дані Німеччиною й Італією.

Супроти цього тепер встає питання, яке властиво значіння має заклик Рузвелта? Коли він не може досягнути цілі, яку він проголошує, то яку властиво цілі, як і які цілі, має він, до яких він не признається? Відповіддю на це є вражіння, які цей заклик у світі викликає.

Передовсім, заклик Рузвелта звертає американцям в драматичний спосіб увагу, що часи ізоляції Злучених Держав від світу вже дефінітивно скінчилися. Злучені Держави вважаються складною частиною світу, на котру впливають події в кожній закутині цього світу.

Передовсім заінтересовані Злучені Держави живо й життєво в питанні миру й війни. Америка не вмиє вже рук від того, що хтось задіває війну за Атлантийським океаном. Такі агресивні кроки Америки вважає своїм "бізнесом" і думає на них реагувати як на справу, яка живо дотикає Америку.

Президент Рузвелт посувається ще далеко дальше. Він дає мимоходом до розуміння, що він уважає Гітлера й Мусоліні можливою напасною стороною, а інші держави можливими жертвами агресії з боку цих двох диктаторів. Він підсуває, що якби не було агресії з боку Німеччини й Італії, то в світі вже можна би завести мир, і тому він домагається публічного виречення всяких агресивних забганок з боку цих двох держав.

У цей спосіб президент Рузвелт рівночасно дає до розуміння, по котрім боці буде стояти Америка на випадок, якби в світі прийшло до нового загального збройного конфлікту. Звідси така буря невдоволення з боку тих, які бажали би собі на випадок війни іншої поведінки з боку Злучених Держав, себто тих, що бажали би собі або попертя Німеччини й Італії або принаймні неутральності.

3 ТРАГІЧНИХ, КРИВАВИХ І ГЕРОЙСКИХ ДНІВ
КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

(Зібране на підставі інформації, поданих львівськими українськими часописами).

НА ВЕРХОВИНІ ГРАЮТЬ
ГАРМАТИ.

Чернівці, 25. березня. — Телешоном до "Нового Часу" подають, що мадярські військові сили посуваються здовж кордону між Румунією і Карпатською Україною в напрямі на схід. Села в Карпатській Україні здовж Тиси порожні. Все населення відтягнулося в гори, звідки ставить наступлюючим мадярським військам завзятий опір. З Виженки біля Вижицької повідилюють, що впродовж 25. березня чути було з Карпатської України густу гарматну стрілянину.

НЕСУТЬ ВАЖКИЙ ХРЕСТ
БЕЗ НАРІКАНЬ.

Відень, 25. березня. — Загалом увагу чужинців звертає факт, що збігці з Карпатської України, що перейшли страшною Голгофтою впродовж кількох жаклих днів, не виявляють і тіни зневіри. І не нарікають. Це викликає загальний подив.

ПОЛОЖЕННЯ ОО. ВАСИ-
ЛІАН.

Особливо переслідують мадяри монахів Чину ОО. Василіян. Їх почали виселювати. Як також і багатьох з карпатоукраїнського духовенства.

ЗАЯВА МАДЯРСЬКОГО
МІНІСТРА.

Будапешт, 26. березня. — Мадярський міністр справ закордонних граф Чаки заявив так: "Акцію проти Карпатської України мусіла Мадярска перевести блискучою, тільки власними силами. Та-кож Лондон, Париж і Вашингтон виявили зрозуміння для поступовання Мадярсчини".

НЕ ГОДНІ ЗДОБУТИ ГІР
КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ.

Сигіт, 26. березня. — Кореспондент "Нового Часу" подає, що поверх 2,000 Січовиків відтягнулося у високі гори і звідтам знайшлися завзяттям унеможливають мадярам дальші наступи. Мадяри змушені відтягнутися з великими втратами.

ДО ПРИСЯГИ, АБО ПІД
РОЗСТРІЛ.

Командант мадярських військ звернувся до населення Карпатської України й Січовиків Карпатської України з маніфестом, визнаючи всіх, щоб піддалися, здали зброю і склали присягу вірності Мадярсчині. Хто послухає цього приказу буде помилуваний, а ті, хто не наділи ставитимуть опір, або знайдуть у них зброю, — будуть суджені на місці. Згідно з тим розпорядком переводять мадяри масові розстріли. В Хусті мадярський суд по кількахвилинній розправі засудив на смерть Августина Шерегія, директора Українського Театру "Нова Сцена". Його розстріляли в приватності його брата, Евгена Шерегія, режисера тогож театру, що на вид цієї жахливої сцени збожеволів на місці.

ЯК ВИХАВ УРЯД КАРПА-
ТСЬКОЇ УКРАЇНИ?

Білгород, 25. березня. — Іван Буда, кореспондент "Нового Часу" подає, що прибув до Югославії із Хусту президент Карпатської України д-р А. Волошин. Всіх їх разом прибуло 14 осіб. Всі вони опустили край в останньому моменті й приїхали майже без багажу. Президент і всі інші приїхали тільки в тому, що мали на собі. Ворожі закордонні агенції пустили в світ вісті, що українська влада вивезла зі собою мільйони. Президент ці вісті категорично дementує, бож міністром фінансів назначила Прага ген. Прхалу і державна каса була під управою чехів із Праги. І, коли хто опорожнив касу, то це могли зробити тільки самі чехи. Всі імігранти разом мають зі собою найбільше до 50,000 чеських корон, що за них тут не можна нічого купити, і всі вони тепер у величезній клопоті.

ВРЯТУВАЛИ ЧЕСТЬ
СЛОВ'ЯНСТВА!

Преса й населення Югославії висловлюються незвичайно тепло про Карпатську Україну та героїську боротьбу її народної армії з мадярами. Югославини просто кажуть: "Українці — це справжні сьогоднішні герої. Вони тепер одинокі врятували й захоронили честь слов'янства".

ЖІНКИ - СПАРТАНКИ!

Сигіт, 25. березня. — Кореспондент "Нового Часу" пише: "Українські імігранти дивляться тверезо на трагедію своєї історії останніх днів. Матері, що втратили своїх синів, жінки чоловіків, сестри братів, діти батьків — затримавши рівновагу духа, дивляться розважно дійсності в вічі. "Не за ріднею нам жаль, ані за нами самими, а за тією Карпатською Україною, що так несподівано опинилася під гонимельським наїздом", часто можна було почути в Сиготі... "Говорю з молодого жінкою. "Ії оповіли, що в боях під Хустом упав її муж. Чотири брати вступили до "Карпатської Січі" й пішли на фронт. Їхня доля вирішена, — вона це знає. Та її гарячим бажанням — повернутися зараз у Карпатську Україну, що доки йдуть бої й полягати разом з своїми братами на рідній землі за волю Карпатської України."

"Бачу знову стареньку матір, що втекла з ріднею в 1934 році зпід большевицького ярма. Тепер — її 33-літній син поляг, а зятя завернула румунська влада разом з іншими 320 роззброєними Січовиками і передала їх роззброєним мадярським воїкам. І їхня доля також вирішена вже... Подивляюся на стареньку матір, що з таким героїзмом духа витримала удар судби. І мимовільно снуються передо мною постаті матерей-спартак, що виражали своїх синів на війну з бажанням, щоб вернулися до щитом, або на щиті".

Січовики оповідають, що при переході на Словаччину, чи пак безпосередньо перед переходом, чеське військо на своїм відвороті здирало з Січовиків уніформи й навіть самі шапки, так само робили з тими українцями, що з чеської армії переходили до Січовиків. До кореспондента зголошується один із цих останніх. З нього чеські воїки здерли у Михайлівця не тільки уніформу, але й біллу, мовляв, це теж чеське державне майно. А було це 16 березня, коли чеська держава вже не існувала!

БЕЗ ВІЙСЬКОВОГО
ВИШКОЛУ.

Подавляюча більшість Січовиків була без жадного військового вишколу. Єдиною їхньою зброєю були — пласто-ві ножики, в деякого револь-вер. Тільки деякому з них вдалося вже в часі мадярського наступу добути військовий кріс, в одному випадку навіть — один легкий військовий скоростріл... Отже була вся зброя оборонців західної частини Карпатської України, яку зрештою чеське військо й жандармерія намагалися від них при відвороті відібрати, при чому з одної та другої сторони впали криваві жертви. Всю зброю, до пластових ножиць включно, відібрано

БЕЗ ВІЙСЬКОВОГО
ВИШКОЛУ.

Подавляюча більшість Січовиків була без жадного військового вишколу. Єдиною їхньою зброєю були — пласто-ві ножики, в деякого револь-вер. Тільки деякому з них вдалося вже в часі мадярського наступу добути військовий кріс, в одному випадку навіть — один легкий військовий скоростріл... Отже була вся зброя оборонців західної частини Карпатської України, яку зрештою чеське військо й жандармерія намагалися від них при відвороті відібрати, при чому з одної та другої сторони впали криваві жертви. Всю зброю, до пластових ножиць включно, відібрано

(Далі буде).

СЛАВА УКРАЇНІ!

"Малі діти, може й не відчувають ще болючої втрати державності Карпатської України, та кожне знає оповісті щось про страхотні останні дні і кожне гаряче кличе "Слава Карпатській Україні!" Поздоровлення "Слава Карпатській Україні" відоме в Сиготі вже майже кожному, бо тільки так здоровляється українські емігранти. Навіть чужинці, що були при відзіді вантажних авт у невідоме майбутнє, кликали емігрантам усвід "Слава Карпатській Україні!"

МОСКОВІЛІ ПЕРЕ-
ШКОДОЮ.

З Білгороду подає кореспондент, що в Будапешті ведуть переговори з мадярським урядом щодо Карпатської України такі делегати уряду: д-р Юлій Бряжайко, д-р Микола Долинний, радник Августин Дудка. Вони мають повноважності обстоювати незалежність у рамках федерації, але москвофіли, фенікціви та бродівці вдовольняються тільки мізерною культурною автономією. Так, що й тут вони підліцують жаданням крайського Уряду в користь краю і населення, щоб тільки дійти до влади та особистої користі.

ЗБІГЦІ В СЛОВАЧЧИНІ.

Відень, 27. березня. — Кореспондент "Нового Часу" подає, що із західної частини Карпатської України перейшло до Словаччини кругло 1,500 збігців. У цьому числі є Торговельна Академія зі Сваляви, майже у повному складі з учнями й професорами. У Братиславі перебуває біля 500 збігців, в Жилині до 200, а в Убні, до заняття мадярами, було до 800 утікачів.

ПЕРШИЙ ТРАНСПОРТ
У ВІДНІ.

Кореспондент запевняє, що передаста розмови, які мав з утікачами, яких бачив у Відні. Це прибув перший транспорт у числі 90 людей. Це майже виключно члени Української Народної Оборони "Карпатська Січ". Вони звідси передіуть на роботи у глибини Німеччини. Всіх їх прибуло біля 500. Ранених приміщено по дорозі у ліжничках в Гуменному, Пряшеві й Братиславі, на Словаччині.

Більшість Січовиків, це молоді юнаки в передпоборовому віці. Є між ними 16-літні хлопці з дитячим виглядом. Але є також старші, з військовим чеським вишколом чи може іншим, а деякому з них уже добре понад п'ятьдесятку. Всі вони в останньому часі перебували в південно-західній частині Карпатської України в пограничній полісі, що — як відомо — перша стала тереном мадярського наступу. Багато з них звідляти й родом, найбільше з околиць Середнього, Горонди й Чинадієва. У повному однострою "Карпатської Січі", блакитносірого коліру, є тільки несповна десяток людей, кілька у зеленкуватих уніформах бубової чеської армії, решта в цивільних одягах і тільки шапка-мазепинка засвідчує їхню приналежність до українського війська.

ЧЕХИ ЗДИРАЛИ УНІФОРМИ
І ШАПКИ.

Січовики оповідають, що при переході на Словаччину, чи пак безпосередньо перед переходом, чеське військо на своїм відвороті здирало з Січовиків уніформи й навіть самі шапки, так само робили з тими українцями, що з чеської армії переходили до Січовиків. До кореспондента зголошується один із цих останніх. З нього чеські воїки здерли у Михайлівця не тільки уніформу, але й біллу, мовляв, це теж чеське державне майно. А було це 16 березня, коли чеська держава вже не існувала!

БЕЗ ВІЙСЬКОВОГО
ВИШКОЛУ.

Подавляюча більшість Січовиків була без жадного військового вишколу. Єдиною їхньою зброєю були — пласто-ві ножики, в деякого револь-вер. Тільки деякому з них вдалося вже в часі мадярського наступу добути військовий кріс, в одному випадку навіть — один легкий військовий скоростріл... Отже була вся зброя оборонців західної частини Карпатської України, яку зрештою чеське військо й жандармерія намагалися від них при відвороті відібрати, при чому з одної та другої сторони впали криваві жертви. Всю зброю, до пластових ножиць включно, відібрано

ім остаточно при переході на Словаччину.

ЩЕ ПРО ЧЕХІВ.

У протилежності до відділів "Карпатської Січі" у східній частині Карпатської України, що були бодай частинно озброєні, відділи на заході — Середнящина й Мукачівщина — були абсолютно без жадної зброї, з ласки відомої чеської політики. Вся зброя й вся екекутивна знаходилася — поскільки йде про західну полосу — до останньої хвилини виключно в чеських руках. У чеських руках були також до самого кінця пошта й комунікація. Все те використали знаменито на те, щоб ударемновати й анархізувати почини українських оборонців, до яких до самого кінця відносилась з якоюсь патологічною ненавистю. Винятків майже не було. Зате мадярам чехи ніякого опору не ставили, хоч розпоряджали цілим арсеналом наймодернішої зброї.

СПРАВА 180-ТЮХ РОЗ-
СТРІЛЯНИХ.

Будапешт, 27. березня. — Телефонат до "Українських Вістей" подає, що досі люди не вийшли з потрясання розстріляних мадярами 180 Січовиків. Румуни передали Січовиків після того, як команду-ючий мадярський старшина заручився словом, що ім нічого не станеться. Описля вони всі загинули. Як відомо, чехи зробили на 180 Січовиків донос, що це терористи, що перейшли на румунську сторону, щоб там вести терористичну акцію. Тепер на інтервенцію з румунського боку мадяри відповіли, що мадярське військо тут ні при чому, бо не воно виконало екекуцію.

ЩОБ НЕ ПОПАСТИ
В ПОЛОН.

Один з організаторів "Січі", учитель з Великого Бичка, Волощук, застрілявся в той спосіб врятувався від мадярського полону.

СКІЛЬКИ ЗАГІНУЛО?

Братислава, 28. березня. — Кореспондент "Нового Часу" подає, що хоч на території Карпатської України ділячись жахливій події, то треба вважати перебіглими вісті, що по українським боці згинуло 5,000 осіб, чи хочби половина з того. Як запевняють очевидці, українські жертви скількістю не багато більші, коли не менші, від мадярських жертв по стороні мадярів і чехів. Тільки, що тепер падають нові жертви, а мадярські тюрми переповнені українцями.

ІТАЛІЙЦІ РАЗОМ З МАДЯ-
РАМИ.

Стрільці "Карпатської Січі" що перейшли на словацьку територію, розповідають, що в рядах мадярської армії, що наступала на Карпатську Україну, було багато італійців. Кажуть, що італійські літаки бомбардували позиції Стрільців, та що Стрільці зістріляли один такий італійський літак. Кореспондент додає, що треба брати ці оповідання доволі критично, бо може це були літаки італійської продукції, що їх має мадярська армія.

З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ
ДО ЮГОСЛАВІЇ.

Будапешт, 29. березня. — Телефонат до "Українських Вістей" подають, що завдяки настирливим українським інтервенціям у румунський владі вдалося пересунути до Югославії останній транспорт українських емігрантів з Карпатської України, що застрів був у Джімболі. Емігрантам призначили три села над самим Дунаєм: одно з них Керетвеж, де вже живе кількана-цять літ більша скількість українців, що втекли з Мадярсчини.

КОМАНДА ВИХАЛА, АЛЕ
БОЇ ПРОДОВЖУЮТЬСЯ.

Нині приїхав з Сиготи до Будапешту полк. Ефремів у супроводі сотника Білого, б. команданта поліції в Хусті. Хто переняв команду віток, що залишились у горах — не знає. У горах йдуть завзяті бої. Мадярам досі не вдалося зліквідувати українських відділів, що не тільки бороняться, але й роблять випадки та наносять мадярам дошкульні втрати. Румунська преса нотує кожну вістку, звязуючи з долею Карпатської України.

ПАНАХИДА.

28. березня відбулася в Будапешті заходом української кольної панахида по доглатих у Карпатській Україні,

Відправлено її у православній церкві болгарського посольства, в болгарській мові, а співав хор буковинських українців — по українськи. Панахиду закінчив український національний гимн.

ЯК БУЛА ОЗБРОЄНА СІЧ?
І ЯК ВИБИРАЛАСЬ У БІЙ?

"Новий Час" подає від свого кореспондента з Будапешту розмову з утікачами з Карпатської України. З неї подаємо ось що:

На формування українських "Січей" чехи дивились від самого початку, недоброчинно. Тому ніякої зброї Січовиків не мали. Питання про озброєння Січовиків повстало з всієї гостротою в той момент, коли треба було ставити опір добре озброєній мадярській регулярній армії. Так у ніч з 13. на 14. березня, коли мадяри вже посувалися по території Карпатської України, українська влада звернулася до генерала Прхали, прохачи його дати розпорядження про видачу зброї Січовикам, що мають боронити державні кордони. Ген. Прхала погодився видати зброю, але за годину видав наказ про повернення зброї. Січовики, що дістали всього 41 рушницю, відмовились, повернути зброю. При цьому чеський жандарм і Січовик обмінялись стрілами. Тимчасом ніхто не був ранений й інцидент тут же на місці був залагоджений. Січовики готувалися вже сідати у вантажні авта, щоб їхати на фронт, але побачивши, що їх оточує чеське військо, забрали до себе у пошмані Головної Команди. Чеське військо та жандармерія обсадили розташування Головної Команди "Січі" та "Січову Гостиницю". Счинився бій. Причому особливо трагічне становище було тих Січовиків, що жили в дерев'яних бараках Січового Коша. Було їх там коло 300 душ. По цих бараках чехи відкривали кулеметний вогонь, а згодом почали їх закидати ручними гранатами. Січовики, не маючи зброї, відбивалися від чехів тим гранатами, що не розривалися. У цей спосіб було забито 6 чехів. Січовики погинуло 50 душ. Коло 10. години ранку 14. березня конфлікт був залагоджений. Генерал Прхала заявив, що він більше до нічого не мішається й відіждить.

ОГРАБИЛИ Й ВИБИЛИ
ПЕТРА ЛІСЮКА.

Кореспондент подає, що утікачі розповідали, що в тім самім часі загинув і молодий Петро Лісюк, що прибув з Америки до Хусту разом зі своїм батьком Калиною Лісюком, щоб фільмувати українське життя. Утікачі розповідали, що чехи схопили Петра Лісюка на вулиці, побили, розстріляли й ограбили з годинника і всіх грошей, що мав при собі.

ОБОРОНЯЛИ НЕ ВОЯКИ,
А ЛІЦАРІ УКРАЇНСЬКОГО
НАРОДУ.

Української Армії, подає кореспондент, не було. От під Севлюшем 30 Січовиків обезброили 1,500 чехів, забравши від них 450 рушниць і 8 кулеметів. У цей спосіб узброївшись, вони зараз заняли позиції на Чорній Горі між Маляу й Великою Копанною. Отже обороняли волю Карпатської України не воїки Української Армії, бо такої не було, а лицарі українського народу Карпатської України, що для них державна воля була дорожчою за життя. Приклад такої саможертви дали семінаристи Духовного Семінара в Севлюші, що пішли до бою у провіді зі своїм стареньким професором Головою. Ніхто не знає, чи хто з них залишився живим.

ЧОМУ ЗАБРАЛИ ТІЛЬКИ
450 РУШНИЦЬ?

Питав кореспондент утікачів, чому, коли Січовики роззброили 1,500 чехів, забрали тільки 450 рушниць? На те утікачі відповіли, що заки Січовики обезброили чехів, то вони віддали зброю "місцевим мадярам, що напали на Січовиків та на тих, що виявляли своє українство".

ЖЕРТВИ НА РІДНИЙ КРАЙ

посилати на таку адресу:
"OBYEDNANYE"
P. O. BOX 122, CHURCH ST. ANNEX,
NEW YORK, N. Y.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР
ІСТОРІЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина друга.

(56)

"Забирайтеся, каже, і нічого не говоріть", а з ним і новий поміщик приїхав, ремінь кинув тримає над мною і кричить: "забирайтеся, про мене хоч на морозі погнібайте", а тут зима, жінку з печі ташу, діти ревуть. "Діти в горді!" — кричить опричник, та ледви одну шапчину з возом дав, щоб відвезти в город жінку і діти. А мої мужички, злодії, раді зтого, що насміваються з мене і з моєї біди; не без того, що неодному чоловік дав позу вуха, а тепер все те вони випінули. Та аж опісля під новим господарем жалували за нами. А в горді збираються діти боярські, велено гнати в німецьку землю на поселення, і мене з ними. "Куди діну жінку?" — питаю, а намісник

говорить: "Куди хочеш". Я й покинув її-недужу в горді. Потім довідався, що намісник відослав її у монастир, а там кормили її на подвір'ї разом з собаками. Недуга була у неї така, що сопухом несло, тож і до келії не пустили. Так і померла. А я з двома дітьми пішов пішки зимою в далеку сторону. Грошей нема, хліба не дають, ледви Христовим і-менем випросили, а і то рідко хто дасть, бо у самих людей було мало хліба задля неврожаю. Діти не витримали, померли від зими і з голоду, а вони втікли з дороги. Таких, як я, багато по цілій Русі. Жду, щоб всі зібрати, то і царське військо нічого би нам не зробило.

— А що, товаришу, — по-

спитав Урман Кудеяра — гарно у нас діється? Якого лиха зазнав Окул! Були і такі, що ще більше як він потерпіли. У нас ватага з двох соток люда. Прийшло їх чи-мало з одної посілости і оповідають: Кинув цар опалу на їхнього боярина і самого боярина покрав лютою смертю, а потім поїхав цар з опричнкою у боярське село: село опричужили, а народові веліли вибиратися з хат з жінками і дітьми, і старими і малими. Опричники спалили найперше боярський двір, а двірську службу зачали бити до смерті, мало не всіх повбивали, бо тільки деяким удалося втекти. Відтак пішли по мужицьких хатах, всьому рубують: двері, столи, яка посудина була — всьому перебили, проломали; віниці, худобу, дріб повбивали, навіть котів і псів не пощадили, а оприця село запалили і мужички казали: "забирайтеся, куди хочете, хоч з голоду пропадете; який був наш боярин, такі самі і ви чортівські діти". А це цар зборонив інших людям їх приймати і кормити. Половина народу погинула, передовсім малі та недужі, бо це було як раз в

величезній пості і в великій зимі. Інші з голоду і холоду напали на одне село, беруть насильно, що попадається в руки: господарі не дають свого добра, а ті відбирають. Зачали битися кіллям і чим попало; опальні побідили і ціле село розграбили, а ще в таку злість попали, що пустили червоного когута і ціле село до тла спалили. "Як нам заподівав цар-государ — кричати — так най вам буде! Ми потерпіли, то й ви терпіть разом з нами!" Тоді з того зруйнованого села зараз деякі до них пристали, бо доки мали своє добро, доти і боронили його, колиж опинились без нічого, то й не було за чим побиватися. Пішли на друге село боярське, але вже на одричне, убили управителя, двір спалили, а з мужиками зачали битися; бійка була завзята. Положили сотню людей: кого на смерть убили, кому руки і ноги поломали, очі викололи. Деякі люди з того села втекли у город Серпухів, дали знати старості, а староста приказав скликати людей.

(Далі буде).

ПРОТОКОЛ З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ

ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКЕ ВІДБУЛОСЯ У ДНЯХ ВІД 13. ДО 16. БЕРЕЗНЯ 1939 РОКУ В ГОТЕЛІ ЛЯ САЛ У ШІКАГО, ІЛЛ.

(1)

У понеділок, 13. березня зібрались у галі засідань у готелі Ля Сал у Шікаго, Ілл. головні урядники У. Н. Союзу на річне засідання. Головний рекордовий секретар Д. Галичин відчитав імена всіх головних урядників, і ствердив, що на засідання явились отсі головні урядники: М. Мурашко, головний передсідник; Г. Герман, заступник головного передсідника; Марія Малевич, заступниця головного передсідника; Д. Галичин, головний рекордовий секретар; Р. Слободян, головний фінансовий секретар-касир; Д. Капітула, передсідник головної контрольної комісії; Д-р А. Т. Кібзей, заступник передсідника контрольної комісії; О. М. Малицький, секретар контрольної комісії; С. Куропась і Р. Срук, члени контрольної комісії; Т. Шпікула, І. Лисак, М. Давискиба, А. Шумейко, І. Гузар, С. Слободян, О. Запоточний, В. Дідик Юлія Баволяк і Стефанія Палівода, головні радні.

Точно в годині 10. рано головний передсідник відкрив засідання отсими словами:

Поважані пані й панове головні урядники!

Трицять літ тому на річнім засіданню головного уряду У. Н. Союзу, що теж відбулося в Шікаго, Ілл., тодішній головний передсідник і теперішній голова контрольної комісії, п. Д. Капітула, подаючи в його річному звіті причину, чому засідання тоді відбувалося в місті Шікаго сказав між іншим, що річне засідання відбувалося „в далекім місті Шікаго тому, що якраз у те місце сконцентрували вороги всі свої сили, щоби знищити У. Н. Союз”.

Це було в вересні 1909 року. З історії тих часів про У. Н. Союз ми знаємо, що на 11-тій конвенції У. Н. Союзу в 1910. році ті вороги таки пробували захопити У. Н. Союз у свої руки, і, свідомо — чи не свідомо хотіли нанести велику шкоду тому Союзові, „що за округину місячного зарібку нашого робітника переймав на себе тягар виплати посмертного по своїх членах, втираючи цим сльози немичним удовам і сиротам”.

Та ця спроба ворогів захопити У. Н. Союз у свої руки і змінити Союзову народну марку на марку конфесійну їм не вдалася, хоч як вони намагались це виконати. У. Н. Союз пережив цю небезпечну подію і вийшов з неї, як і зі всіх інших бурливих подій, ще більшим і сильнішим.

Трицять літ пізніше головний уряд У. Н. Союзу знову зібралася в місті Шікаго на своє річне засідання. Я дуже радий, що на цьому річному засіданню я можу сказати те, що тим разом ми зібрались тут не тому, що може тут сконцентрували вороги свої сили на знищення У. Н. Союзу, бо тепер ні тут ні деінде У. Н. Союз ворогів не має. Ми зібрались тут тому, бо так вирішило одноголосно минуле річне засідання головного уряду, яке при тім рішенню кермувалось тим, що треба хоч один раз на 30 літ відбутися річне засідання в таких містах, що має коло 2,000 Союзовців, які з цього приводу моглиб запізнатися ближче зі своєю організацією і її змаганнями.

Дня 4-го січня цього року передчасна смерть забрала з наших рядів бувшого заступника головного передсідника, бувшого контролера і теперішнього головного радного Івана Ваверчака. У. Н. Союз втратив уже неодного головного урядника з старшої генерації. А покійний Іван Ваверчак відійшов від нас перший як головний урядник вже з молодшої генерації. Прошу всіх, тут приєднаних, пошанувати покійного Ваверчака і всіх покійних членів У. Н. Союзу повстанням з місць. (Тут головні урядники встають з місць).

Витаю вас усіх, шановні головні урядники, і прошу о співпрацю. Проголошую річне засідання відкритим з такою програмою наших нарад:

Звіт головного передсідника М. Мурашка; Звіт заступника головного передсідника Г. Германа; Звіт заступниці головного передсідника Марії Малевич; Звіт головного рекордового секретаря Д. Галичина; Звіт головного фінансового секретаря-касiera Р. Слободяна; Звіт головної контрольної комісії: Д. Капітула, д-р А. Т. Кібзей, О. Е. Малицький, С. Куропась, Р. Срук; Звіти головних радних: Т. Шпікула, І. Лисак, М. Давискиба, А. Шумейко, І. Гузар, С. Слободян, О. Запоточний, В. Дідик, Юлія Баволяк, Стефанія Палівода; Дискусії над звітами; Внесення і ухвали.

Як Ви згодні з цією програмою, то прошу її прийняти в цілості чи з змінами.

На внесення голови контрольної комісії Д. Капітули, попере радним М. Давискибою, прийнято одноголосно предложену програму річного засідання.

Головний передсідник передає провід зборів заступниці головного передсідника Марії Малевич, а самий здає наступний звіт:

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА М. МУРАШКА.

Хвальний головний уряде!

В 1938 році скликав я виконавчий комітет на п'ять засідань, що відбулися в березні, червні, серпні, жовтні й грудні. Крім тих п'ятих засідань повного виконавчого комітету, нас трьох, що постійно працюємо в головній канцелярії, рішали за згодою других двох членів виконавчого комітету багато важних справ, що мусіли бути вирішені в щоденному бізнесі організації. До таких справ належали головні фінансові трансакції, які ми мусимо робити тоді, коли трапляються відповідні інвестиції.

Як відомо всім, У. Н. Союз це вже понад п'ять мільйонна установа, яка вимагає від її заряду постійного слідування за тим, щоби це п'ять мільйонів майно У. Н. Союзу, яке інвестовано в бондах і моргеджах давніше, і це, що тепер нагромаджується з річної надвишки приходів, інвестувати і реінвестувати стільки разів, скільки інтерес У. Н. Союзу вимагає. Інтерес такої великої організації як У. Н. Союз вимагає, щоби її майно інвестувати тоді, коли найліпше набуті такі інвестиції, які приносили би сподівані відсотки й зарібки, яких з законним обчисленням потрібно для У. Н. Союзу. Отже такі справи ми мусимо рішати майже кожного дня, бо це для організації є одна з найважливіших справ.

Всі свої рішення про ріжні організаційні справи з минулого року виконавчий комітет проголосив в урядових протоколах, що були поміщені в урядовім органі У. Н. Союзу.

Прибуток нових членів.

У 1938 році, крім членів Згоди Братств, що злучилися з У. Н. Союзом, вписано до У. Н. Союзу нових членів, повнолітніх і дітей, 3,934, або 38% більше, як вписано в 1937 році. Загальна сума, на яку забезпечили себе нові члени в 1938 році виносила \$2,252,100, або 28% більше від суми, на яку забезпечили себе нові члени в 1937 році.

Та хоч прибуток нових членів у минулому році був о 1,090 членів більший, як був у 1937 році, то це ще не значить, що нам усім не треба старатися в цьому році вписувати нових членів ще більше. У мойому листуванні минулого року з урядниками 123 відділів, що в 1937 році не вписали до У. Н. Союзу навіть по одному новому членові, я одержав від багатьох такі відповіді, що урядникам тяжко приєднувати нових членів з причини „лихих обставин”. Усі вони обіцяли, що в 1938 році подбають про те, щоби вписати нових членів. Чи виконали вони цю обіцянку покаже звіт головного рекордового секретаря.

Я свідомий того, що відділовим урядникам, з причини „лихих обставин”, тяжко приєднувати нових членів. Але коли було інакше? З тими „лихими обставинами” треба нам усім боротися таксамо, як ми боремось в нашому житті за всі інші життєві справи. У приєднуванні нових членів нашим завданням є вказувати всім, що ще не є членами У. Н. Союзу, що поза ідею самого забезпечення, яке є дуже важне для кожного з нас, У. Н. Союз об'єднує нас іще для великої державницької ідеї, якої здійснення вже зближається, і для якої члени У. Н. Союзу завжди працювали й працюють, щоби ця ідея стала дійсністю.

Для ще більшого поширення цих ідей організаційний і національний обов'язок вимагає, щоби в рядах У. Н. Союзу було нас якнайбільше. Бо чим більші будуть ряди Союзових членів тим більша буде наша сила, при допомозі якої ми зможемо доконати того, чого очікує від нас не лише наша організація, але і наш поневолений нарід. У теперішній важний час тільки при допомозі великої і сильної організації ми зможемо сповнити якслід ті обов'язки, які спочивають на нас, як ім'ягрії такого народу, що бореться за свою свободу. Бо будуючи свою велику організаційну силу ми тим самим будуюмо ту силу, що допоможе українському народові здобути волю.

Історія кожного поневоленого народу, що боровся за свою свободу, вказує нам, що волю може здобути лише такий нарід, що добре зорганізований у своїх економічних та політичних організаціях, які викажуть таку силу, з якою мусять числитися всі вороги. Ми тепер живемо в таких часах, що без великої організаційної сили ми багато зробити не зможемо.

В будованні цієї великої організаційної сили не забуваймо того, що тепер У. Н. Союз винагороджує кождому членові за його працю для організації. В 1938 році працювало в приєднуванні нових членів до У. Н. Союзу 300 членів, які одержали винагороду від У. Н. Союзу за їх працю \$12,402.86. У. Н. Союз буде дуже радий, як усі члени У. Н. Союзу цього року будуть приєднувати нових членів таксамо, як це зробили тих 300 членів минулого року, а успіх у прибутку нових членів буде багато більший, як був минулого року.

Дуже важною втратою для У. Н. Союзу кожного року є ті члени, що були суспендовані, а не були прийняті наново. До багатьох таких членів, що були суспендовані в минулому році, я особисто писав листи і просив, щоби вони не покидали забезпечення в У. Н. Союзі, бо це забезпечення було для них і їх родин потрібне. Багато членів це зрозуміли і своє забезпечення в Союзі задержали.

З відповідей, що я одержав від суспендованих членів, я бачив, що багато членів були суспендовані лише тому, що вони не прийшли і не принесли своїх вкладок на збори свого відділу, і, що відділові урядники не робили старань зібрати від тих членів вкладки поза зборами відділу. Про це я переконався на прикладах. У минулому році кілька відділів прислали свої місячні викази, в яких подали до суспендування в одному місяці 25% усіх своїх членів. По одержанні таких виказів я негайно написав до секретарів тих відділів листи з проханням, щоби вони особисто перейшли до всіх суспендованих членів і старались зібрати від них місячні

6-го листопаду відбулись окружні організаційні збори Пінсбурщини, на котрих було заступлених 25 відділів. Гол. секретар-касієр п. Слободян дав дуже цікавий виклад про добро нашої дорогої організації. Вечором того дня відбувся 50-літній ювілей від. 53, одного із тих відділів, що тому 45 літ основували У. Н. Союз. На тім ювілею я виголосила вступне слово і переводила програму, а п. Слободян виголосив головний реферат. Користь цього свята велика, бо відділ дістав більше як 20 нових членів по тім ювілею.

5-го грудня я їздила до Мекіс Ракс в справі моргеджу І. Козака, члена 91 відділу.

Позате, я відповідала точно на всі листи відділових секретарів і членів, які звертались до мене в різних справах.

У всіх тих моїх поїздках я завважала, що треба конче частіше обїзджати відділи, або, мати вправного організатора, бо люди байдужі і самі ніколи не приступлять до У. Н. Союзу. Таким відвідуванням навізується сердечніше відношення українського загалу до У. Н. Союзу. Хотят наш часопис пише часто про У. Н. Союз, однак він не досягає тих людей, котрі стоять поза рядами членства У. Н. Союзу, а тому власне треба якнайбільше особистого контакту.

Також у своїх поїздках я завважала, що молодіж, навіть і родичів Союзовців, дуже мало розуміє про У. Н. Союз. Тому власне особистим відношенням і живим словом, можна її освідомити і зробити з неї ширих і ревних Союзовців.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ

Д. ГАЛИЧИНА.

Від минулої конвенції, яка відбулася у травні 1937 року, У. Н. Союз зростає постійно в силу. Цей зріст може не є такий значний, як він повинен би бути й як ми собі бажалиб, але всеж таки, коли мати на увазі теперішні часи матеріальної скрути, то цей зріст є вдовольняючий. Він є тимбільше видний, коли ми порівнюємо його зо станом членів у кількох попередніх роках з часів депресії, де кожний рік виказував убуток у членах.

1938. рік відзначився в історії У. Н. Союзу як рік оживленої і поширеної Союзової праці на різних ділянках. І ця оживлена й поширена праця дала гарні висліди. Вона дала значне число нових членів, вона принесла нові здобутки для У. Н. Союзу.

У цьому році відділи У. Н. Союзу повели зовсім нову працю та поширили її на зовсім нові ділянки.

Окружні Союзові комітети.

По більших і менших осередках, у яких знаходиться більше число Союзових відділів, потворено цього року окружні Союзові комітети. Ціль тих комітетів є: вести спільно й обєднано Союзову й громадську працю, у дотичних місцевостях; пропагувати ідею У. Н. Союзу серед нечленів; влаштовувати різного роду імпрези для збудження серед загалу більшого заінтересування У. Н. Союзом; творити спортові дружини з молодих членів У. Н. Союзу; помагати тим дружинам матеріально й морально та вести й спомагати всяку таку активність молоді, яка причиняється до збільшення рядів У. Н. Союзу новими членами.

Знова громадська праця тих Союзових комітетів проявлялася у влаштовуванні національних свят, протестаційних віч та в збиранні й складанні жертв на поміч Рідному Краєві. Беручи собі приклад від головної канцелярії У. Н. Союзу, яка в цьому році була повела широку акцію в обороні поневоленого українського народу під усіма займанцями, ці Союзові комітети виказали також у цьому напрямі надзвичайно оживлену активність. Вони влаштовували віча та висилали телеграми до великих європейських держав, протестуючи проти тих злочинів та проти цієї кривавої пацифікації, яку переводила Польща над нашим народом упродовж 1938 року. Вони устроювали віча й маніфестації, домагались волі й свободи для всього українського народу, а зокрема тої частини нашого народу, що замешкує Закарпаття. Вони влаштовували масові віча, протестуючи проти зазіхань Польщі й Мадярщини на Карпатську Україну. Вони збирали й складали жертви, щедрі датки на різні народні цілі, а вже найбільше на розбудову молоді української держави на Закарпатті.

Союзові Здвиги.

Новою ділянкою праці, яку впроваджено в 1938 році, було влаштовування Союзових Здвигів. Ці Здвиги були влаштовувані звичайно заходом окружних Союзових комітетів. Такі Здвиги відбулись цього року майже по всіх більших Союзових осередках. Користь з таких Здвигів та, що на них збирається багато людей, а зокрема молоді, якої трудно дістати при якійсь іншій нагоді. А коли молодь приходить на такі Здвиги, то все таки ті програми, якими є виповнені подиноки Здвиги, мусять залишати в неї певні корисні сліди й треваючі вражіння, то все таки ці програми підготовляють ґрунт і улекшують працю серед молоді в цілі приєднування її в ряди У. Н. Союзу.

Здвиги молоді.

У цьому році почала вже сама Союзова молодь влаштовувати свої окремі Здвиги. Такі Здвиги молоді були влаштовані в Ньюарку, Н. Дж., і в Шікаго, Іл. Це також нова ділянка праці, започаткована в 1938 році. І на цю ділянку праці, якої ініціатива виходить від самої молоді, нам треба звернути увагу. Бо коли Союзова молодь береться до праці, коли вона старається обняти Союзовим кличем якнайбільше молодих людей, то з такої праці ми можемо тільки радіти, та помагати молоді всіми засобами, щоб вона могла досягнути бажаний успіх у своїх намірах та починах. Бо нема сумніву, що такі Здвиги молоді, коли будуть відповідно підготовані, можуть принести тільки користь для У. Н. Союзу. Бо на таких Здвигах молодь має нагоду обзайомитись докладніше з ідеями, цілями і роботою У. Н. Союзу, довідатись про ті користи, які дає членство в У. Н. Союзі,

довідатись про те, чому членство в У. Н. Союзі є потрібне й корисне якраз для молоді людини.

Творення спортових дружин.

Це також нова ділянка праці, яку започатковано перший раз упродовж 1938 року. Про цю ділянку Союзової праці говорив докладно заступник головного передсідника, який виконував обовязки спортового директора, а я згадую про неї тільки на стільки, на скільки вона мала вплив на організування молоді до У. Н. Союзу. Бо коли делегати минулої конвенції уповажнили головний ексекутивний комітет У. Н. Союзу видати певну суму гроша на творення спортових дружин, то вони мали якраз на увазі, що ведення і спомагання спортової акції повинно причинитись до збільшення рядів У. Н. Союзу новими, молодими членами. Воно трудно ствердити вже тепер з певністю і точністю, в якій мірі причиняється спортова акція до організування нових членів, та чи виданий гріш на спортову акцію приносить відповідні користи. Про це можна буде сказати докладніше доперва по якімось довším упливі часу. А тепер можна ствердити хіба те, що творення спортових дружин викликало серед молоді більше зацікавлення У. Н. Союзом. Коли знова говорити про реальні здобутки, це є нові члени, то тут можна навести вже кілька прикладів з кількох місцевостей, де творення спортових дружин мало безпосередний вплив на зорганізування певного, хоч вправді невеликого числа нових молодих членів.

Я згадав тут на початку свого річного звідомлення про окружні Союзові комітети, про Союзові Здвиги, про Здвиги молоді, про спортові дружини, бо це були нові ділянки Союзової праці, започатковані впродовж 1938 року, які мали посередний або безпосередний вплив на вислід цілої нашої організації. Цей вплив був корисний і додатний, а тимсамим і вислід праці був кращий, як у попередніх роках.

Який був вислід праці в числах, то про це довідаємося з нижче поданих звітів про рух дорослих членів і членів Молодечого Департаменту.

Рух членів за 1938 рік.

З початком січня 1938 року було повнолітніх членів	22,777
У 1938 році: прийнято нових	2,998
прийнято наново	1,298
прийнято з переступними листами	240
прийнято зо старого роду забезпечення	32
прийнято з інших клас	126
Разом	27,466

У 1938 році: суспендовано	2,245
відійшли з переступними листами	251
відійшли до нового роду забезпечення	32
відійшли до інших клас	126
відійшли зо зворотом у готівці	116
відійшли на безплатне продовження	20
відійшли на виплачене забезпечення	5
померли	228
Разом	3,023

Віднявши 3,023 від 27,466 дістанемо загальне число повнолітніх членів з кінцем грудня 1938 року 24,443

Повнолітні члени були забезпечені в таких класах:

З кінцем грудня 1938 року було членів у старім роді забезпечення	375
В забезпеченні платнім по смерті з вкладками до 70 р. життя	807
В забезпеченні платнім по смерті з вкладками впродовж 20 років	2,551
В забезпеченні платнім за життя з вкладками впродовж 20 років	1,380
В новім забезпеченні на ціле життя для нових членів	4,925
В новім забезпеченні на ціле життя для старих членів	14,405
Разом	24,443

З повищого руху членів завважуємо, що впродовж 1938 року прийнято 2,998 нових членів. Це число складається з таких членів: 1,853 члени були зорганізовані як нові члени, 715 перейшли з Молодечого Департаменту до старших, а 430 перебрано від Згоди Братств при злуці цієї організації з У. Н. Союзом.

Хотят загальне число всіх нових членів виносило 2,998, то однак зріст загального числа членів організації не піднісся на таке саме число. Бо коли брати під увагу, що з кінцем 1937 року було всіх повнолітніх членів 22,777, а знова з кінцем 1938 року 24,443, то це порівняння викаже, що У. Н. Союз зріс у повнолітніх членах за 1938 рік тільки на 1,666 членів. Що У. Н. Союз зріс не на 2,998, а тільки на 1,666, то до цього причинилась не так ця обставина, що впродовж 1938 року померло 228 членів, 116 вибрали готівку на свої грамоти, 20 відійшли на безплатне продовження, а 5 на виплачене забезпечення, але тут причинився головно цей факт, що впродовж 1938 року було багато таких членів, що були суспендовані, а не прийняті наново.

Повища табеля виказує, що суспендованих членів було 2,245, а прийнятих наново тільки 1,293. Отже різниця між тими двома числами виносить 952. Значить, було 952 таких членів, що були суспендовані, а не прийняті наново. І цей факт причинився головно до того, що загальне число членів збільшилося тільки на 1,666, хотят нових членів прибуло 2,998.

(Дальше буде).

вкладки ще перед замкненням місяця і проголошенням суспендованих членів. Секретарі це зробили. Вислід був такий, що 80% ними суспендованих членів того місяця заплатили свої вкладки і не були суспендовані.

Отже це вказує, що багато членів не були би суспендовані, як би ми всі подбали про те, щоби перед суспендуванням особисто членів відвідати і зібрати від них вкладки. Велика подавляюча більшість відділових секретарів тепер уже це роблять і в цей спосіб зменшують загальне число суспендованих членів, а це для організації і членів є велика користь.

Інвестиції у бондах і моргеджах.

В 1938 році У. Н. Союз інвестував Союзних фондів у різних цінних бондах \$1,337,330.16. У тому самому році У. Н. Союз продав різних цінних бондів на суму \$1,119,043.86. З продажу тих бондів У. Н. Союз мав чистого зарібку \$22,068.39. Всього майна інвестованого в цінних бондах У. Н. Союз мав з кінцем 1938 року \$1,685,395.72, або 32% усього майна.

Щодо бондових інвестицій то я вже не раз про них говорив на річних засіданнях і конвенціях, що це в теперішній час є дуже скомплікована справа. У. Н. Союз, так само як і всі інші подібні установи, має перед собою дуже важке завдання щодо інвестицій, які відповідали би епохивим відсоткам, що У. Н. Союз мусить одержувати з бондових інвестицій. Підшукання інвестицій з відповідним рівнем відсоткової стопи, це для езекутивного комітету є найважливішою щоденною працею, яка вимагає великої обережності. В минулому році було це тяжко переводити, бо всі високо ступневі бонди були, і ще тепер є, продавані на біржі з багато нижчими відсотками, як потрібно У. Н. Союзові на покриття грамот. Як ця справа зміниться на будуче, то тепер годі це передбачити.

В 1938 році У. Н. Союз уділив 23 моргеджі. З того 16 у забезпечених і державою заборочених моргеджах на суму \$98,496.62 і 7 індивідуальних моргеджів на суму \$41,600. У. Н. Союз мав у своєму портфелю з кінцем 1938 року всіх моргеджів 208, на яких є інвестовано Союзних фондів \$1,435,058.65, або 27.1/2% усього майна.

З тих усіх 208 моргеджів У. Н. Союз має 94 "Federal Housing Administration" моргеджів на суму \$500,354.78, що є забезпечені й державою заборочені на випадок несплатування їх власниками домів. Ці моргеджі є для організації багато ліпшою інвестицією, як є моргеджі, що такої державної заборочки не мають. Є вони ліпшою інвестицією тому, що коли власник дому, що має F.H.A. моргедж, не сплачує, чи не може сплатувати такого моргеджу, то організація, що позичила гроші на такий моргедж, при перебранню реальної дістає не реальність, а державні бонди. Бо для організації краще є дістати бонди, як дістати реальність, бо державні бонди можна колинебудь продати за готівку, а реальність продати за готівку не все можна.

Власні реальності У. Н. Союзу.

З усіх приходів і розходів на реальностях У. Н. Союзу я виготовив і предложив вам окремий звіт. У цьому звіті я виказую суму остального моргеджу на кожній реальності, суму зібраного ренту, кошти вдержання, заплачені податки й відсотки від інвестицій. Це саме виказую в цьому звіті й на реальностях, що У. Н. Союз лише контролює. Усіх власних реальностей, включно з Союзним домом, У. Н. Союз мав з кінцем 1938 року 32, на яких є інвестованих Союзних фондів \$1,231,902.04.

Всього ренту з тих реальностей зібрано в минулому році \$165,275.17. Крім видатків на вдержання реальностей, \$55,650.26, міських податків, \$49,469.28, остало У. Н. Союзові \$61,956.67. Згідно з ухвалою головного уряду з минулого річного засідання, яка постановляє, щоби на відсотки У. Н. Союзові числити 4%, а надвишку, щоби числити на обниження інвестицій, цю суму розділено в цей спосіб: \$48,848.83 на відсотки, \$11,306.80 на обниження інвестицій, а \$1,801.04 на покриття недобору на чотирьох реальностях. Усі ці суми разом виносять \$61,956.67.

В адмініструванні реальностями ми старалися робити ощадности в видатках на вдержання домів і в цей спосіб збільшити суму грошей на відсотки У. Н. Союзові від інвестованого майна. При нашій старанню робити ощадности багато помагає нам помічна сила, що збирає рент і спосібні сторожі. Досвід вказує нам, що спосібний сторож дому заощаджує нам багато видатків, коли самий уміє зробити різні малі напрямки, за які треба би заплатити, як би до них наймати інших людей.

У справі перебраних на власність реальностей стейтові асекураційні влади є за те, щоби всі асекураційні й допомогі організації якось устійнили на всіх перебраних реальностях певну оцінку, яка булаб приблизна до правдивої вартості будинку. При кожнім „форклозур” У. Н. Союз, так само як і всі інші організації, дораховував до капіталу ті суми, що заплачено за податки, правні кошти, незаплачені відсотки і кошти на правок. Таким чином збільшено книжкову суму кожного такого моргеджу стільки більше, скільки виносили видатки при перебранні реальності.

Отже асекураційні влади є за те, щоби організації, що дораховували ті суми до капіталів, тепер це відписали з книжок, як тимчасову втрату, а як організація продасть дім за таку суму, що покриє суму моргеджу і дораховані кошти, то тоді ця тимчасова втрата буде вирівнана. Супроти того я прошу головний уряд передискутувати цю справу як слід і винести відповідне рішення, на підставі якого езекутивний комітет зможе цю справу поладити, згідно з вимогами асекураційних властей.

Контрольовані У. Н. Союзом реальності.

У. Н. Союз контролює і адмініструє 9 реальностей, що не є власністю Союзу.

З тих контрольованих реальностей зібрано ренту	\$39,663.71
Видатки на вдержання	12,979.98
Міських податків заплачено	11,065.15
Відсотки У. Н. Союзові	13,485.85

По заплаченню видатків на вдержання реальностей, а саме податків і відсотків У. Н. Союзові від повного вложеного капіталу, сплачено ще на рахунок обнижки моргеджів \$2,132.73.

Злука Згоди Братств з У. Н. Союзом.

На підставі ухвали 19-тої конвенції У. Н. Союзу, і згідно з рішенням головного уряду, езекутивний комітет перевів злуку Згоди Братств з У. Н. Союзом, що стала правосильною з днем 30-го вересня 1938 року. Плян злуки ви вже знаєте, бо ви його читали і одобрили на минулому річному засіданню та загальним голосуванням 13-го серпня 1938 року. З перебраним майном Згоди Братств, У. Н. Союз набув теж і друкарню. Цю друкарню і всі друкарські приряди У. Н. Союз продав друкареві Володимирові Гізі, що працював у друкарні Згоди Братств. Друкарню продано за \$3,500.00 з такою умовою, що готівкою У. Н. Союз одержав \$700.00, а решту \$2,800.00 Гіза зобов'язався контрактом сплачувати \$25.00 місячно. Це зобов'язання Гіза сплачує точно.

Поміч Карпатській Україні.

Впродовж сорок п'ять літ У. Н. Союз і „Свобода” ніколи не відступили від важного і трудного завдання „пояснити Америці й світові, що Україна закута в кайдани”. Одною з частин України, що була закута в кайдани було Закарпаття. Щоби допомогти українському народові на Закарпатті розкутись з тих кайдан, У. Н. Союз і „Свобода” взивали з Америки „братів карпатських українців вставати зі сну, в Америці й на Закарпатті, і боротися за свої народні й людські права”. В історії У. Н. Союзу є дуже багато доказів на те, що ті дві установи завжди взивали українців з Закарпаття набирати духа в тій боротьбі „з такої української історії, яка не написана і не видана під оком поліційної” московської, польської, румунської, мадярської, чи якої іншої „ворожого цензури, але з такої, яка була списувана віками українською кров’ю”.

У. Н. Союз і „Свобода” взивали і досі взивають усіх українців з Закарпаття „отверто стати на народнім ґрунті, вживати народньої мови та стати людьми характерними і не скубати бідний нарід як вівця, але любити цей нарід як свою душу”. — Любити за те, що він „під простою опанчею заховав рідне слово і щире українське серце”.

Виконуючи це важке завдання У. Н. Союз і „Свобода” вірили і вірять у те, що прийде час, коли українці не лише в Карпатській Україні, але в цілій Україні розкуються з тих кайдан та стануть вільним народом на своїй рідній землі.

Коли в світовій політичній кризі, яку ми переживали разом з усім українським народом у другій половині 1938 року, для Карпатської України зблився кінець її неволі, У. Н. Союз і „Свобода” були одні зперших, що зробили все можливе з їх сторони, щоби допомогти нашим братам у Карпатській Україні здобути свою волю, яка їм правдою належала.

Коли рішалась доля Карпатської України, У. Н. Союз в обширних телеграмах висланих до урядів великих держав, як теж і до міждержавної комісії, що наглядала над остаточним усталенням границь нової Чехословаччини, домагався того, щоби українському народові в Карпатській Україні вільно було теж висказати його волю зовсім вільно, без огляду на те, яка ця його воля небулаб.

У той самий час У. Н. Союз пригадував світозі, що крім закарпатських українців живе ще понад сорок мільонів поневоленних українців під московською, польською й румунською окупацією, які мусять бути звільнені від цих окупантів, якщо світ хоче мати мир. Крім тих чисельних письм і телеграм до урядів великих держав У. Н. Союз уповажив представника „Свободи”, д-р Л. Мишугу, що якраз у цю важну хвилю був в Європі, вести в обороні українського народу таку акцію, при помочі радія, преси, переговорів та предкладування меморіалів урядовим чинникам, яку У. Н. Союз уважав за відповідну в той час, коли рішалась доля Карпатської України.

У. Н. Союз також покрив кошти получені з тим представництвом. У привіті першому урядові Карпатської України, головний уряд У. Н. Союзу сказав від себе і всіх членів, що ми дамо всяку можливу моральну і матеріальну піддержку за здійснення найвищого ідеалу українського народу.

Згідно з тим езекутивним комітетом на засіданню в грудні минулого року рішив, щоби від У. Н. Союзу жергувати з фонду народнього \$1,500.00 на поміч Карпатській Україні. Це рішення езекутивного комітету ви, шановні урядники, піддержали однодушно.

В минулому році був я на ювілейних святах відділів і в різних інших організаційних справах у таких місцевостях: Дітройт, Філадельфія, Сиракуз, Джерзі Сіті, Оліфант, Нью Йорк, Ньюарк, Палмертон, Бруклін, Мек Аду, Елізабет і Пітсбург. Відвідування головними урядниками відділів у різних справах і скликування організаційних зборів вважаю для організації дуже корисним. Особистими контактами головних і відділових урядників та членів піддержуємо організаційний рух і посилюємо нашу організаційну і національну працю для найвищої ідеї нашого народу в здобутті вільної України.

Отсим кінчу мій звіт і дякую всім головним і відділовим урядникам та членам за щире співпрацю в минулому році.

ЗВІТ ЗАСТУПІКА ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА Г. ГЕРМАНА.

Приступаючи до мого звіту, маю на увазі загальне поширення праці по відділах У. Н. Союзу і значні успіхи в організуванні членів в минулому році. Я тішуся, що мав нагоду причинитися, наскільки це було мені можливо, до зрушення нашого організаційного життя, і я гордий, що міг працювати враз з Вами, головні урядники, на користь У. Н. Союзу.

Хоч у приєднанні нових членів я цього року мав більше успіху як у попередньому році, то всеж таки вважаю, що важнішим обов'язком головного урядника є помагати відділовим урядникам в організуванні. Це я і робив.

Крім засідань головного виконавчого комітету, я брав участь у наступних нарадах: 16-го січня був я на річних зборах відділу ч. 30 в Бреслав, Па., і на організаційних зборах в Скентон; 20-го березня на зборах 99-го відділу, Вілкс-Бери; 23-го липня на організаційних зборах в Бронкс, Н. Й.; 21-го серпня на зборах відділів 99, 157, і 223, у Вілкс-Бери, в справі голосування над злукою Згоди Братств; 28-го серпня на окружних зборах в Шамокін; 3-го вересня я заступав У. Н. Союз на Зізді ОДВУ; 25-го вересня був на зборах Союзової молоді в Філадельфії і на зборах скликаних Українським Будівельно-Позичковим Товариством; 23-го жовтня був на зборах в Фріленд, Па., в справі оснування нового відділу; 30-го жовтня на окружних зборах в МекАду; 13-го листопаду промовляв на вічу в Фрексвіл, Па.; 26-го листопаду на Звізії Молоді У. Н. Союзу в Ньюарку. Також був на зборах молоді в справі спортової акції в Централії, Бервік, МекАду, Сейнт Клер і Нью Йорк.

Відбув ряд зборів з відділом 278 і перевірив контролю. Неправильності в діловодстві секретаря того відділу довели вкінці до цього, що секретар виступив з відділу і У. Н. Союзу. Поза те, я відвідував відділових урядників в моїй околиці в біжучих організаційних справах. Постійної праці вимагав від мене Окружний Комітет, зложений з відділових урядників У. Н. Союзу з Вілкс-Бери і околиці. Цей Комітет відбував збори кожного місяця, а 17-го липня влаштував Перший Союзний День, получений з концертом, танцями, промовами головних урядників і грою в бейсбол між Союзними спортовими товариствами з МекАду і Вілкс-Бери.

На річній засіданні головного уряду ухвалено, що головний виконавчий комітет має творити спортові дружини з членів У. Н. Союзу і помагати тим дружинам фінансово. На засіданні виконавчого комітету, 26-го березня, назначено мене спортовим референтом і поручено виготовити план на виконання ухвали головного уряду, а відтак полагоджувати справи получені зі спортом. Я прийняв цей обов'язок тимчасово, щоб запевнити успішний початок спортової акції, з тим, щоб опісля передати справу комусь, що має більше вільного часу.

Члени виконавчого комітету перестудіювали способи ведення спорту по інших організаціях, а остаточно прийняли такий план, який найкраще надавався до наших умовин. А ті умовини різняються в тім, що по інших організаціях члени складають місячно на спортовий фонд і мають вже зорганізовані спортові товариства, а в нас такого окремого фонду нема, а спортові товариства треба було шойно організувати.

Приступаючи до спортової акції, ми мали на увазі заспокоєння тих ідейних вимог, що були висказані головними урядниками на останнім засіданні, як рівнож ми старались оминати тих усіх відемих наслідків, що звичайно родяться з новою невипробованою акцією.

Статистична сторона спортової акції представляється так: На поклик у справі організування бейсболових дружин, вплинуло запитів 23. Фінансову поміч дали ми 15-ом дружинам. Шість з них увійшли в склад Бейсболової Ліги У. Н. Союзу на сході, а чотири товариства зробили те саме в Дітроїті. Пять дружин змагалися самостійно. Усіх хлопців, що брали участь в бейсболових змаганнях, було зареєстрованих 252. На баскетбол (кошиковий м'яч) дано поміч 18-ом дружинам. До Ліги У. Н. Союзу вступили 16, а два товариства не могли вступити. В змаганнях беруть участь 225 хлопців. До цього я не вчисляю спортової акції в Шікаго, бо там завідує окремий спортовий комітет.

Що ми бажали досягнути при допомозі спорту? Ми бажали викликати в молоді більше зацікавлення У. Н. Союзом; витягнути нашу молодь з чужинецьких спортових організацій і притягнути її до праці для У. Н. Союзу; виплекати почуття вірності і привязання до Союзу; виплекати в молоді, розкиненій по різних закутинах Америки, почуття єдності і солідарності, почуття приналежності до великої родини, що собою становить У. Н. Союз; виховати на місяцях провідних одиниць, на яких булоб можливо покладатися в тому, що вони будуть служити вірно Батькові-Союзові. Спостереження у поступі спортових змагань в минулому році вказують на це, що всі намічені бажання були частинно досягнені.

Саме існування спортових дружин не довело до досягнення намічених цілей, якщо не булоб з ними постійного зв'язку. Ті цілі треба було пропагувати частою перепискою і дописами в Українській Вікні. А щоб заціпити від самого початку ідею єдності, і урегулювати порядок спортових змагань, створено літом Бейсболову Лігу У. Н. Союзу. В тій цілі відбулися збори представників бейсболових дружин 18-го червня 1938 р. в домі У. Н. Союзу.

Ми взялися до спорту дуже пізно і застали молодіж уже зорганізовану в товариствах українських і неукраїнських. Сама фінансова підтримка незаманювала молодь до творення Союзних спортових дружин, і виглядало, що треба буде просити молодь, щоб користалася з офери. Існуючі спортові товариства, що не мали нічого спільного з Союзом, ми не бажали розбивати, але організували тих членів, що

виявляли охоту приступити до Союзних спортових дружин. В тій цілі поміщено 14 коротких статей в Українській Вікні і одну в „Свободі“. Дописів неприхильних спортовій акції було два, і вони пропонували якраз це, що ми бажали направити. Як відноситься Союзова молодь до спортової акції, можна бачити в Українській Вікні. Коли рік тому я показував число біжучого видання, де не було і згадки про Союз, то сьогодні бачимо майже в кожному виданні цілу сторону заповнену звітностями з активності молодих відділів і спортових дружин. В звітностях про змагання Союзних дружин читаємо часто про випадки, що вказують на здійснення наших бажань. Коли хлопці в Централії, Па., самі постаралися про гроші на спортові уніформи і показали, що молодь не є зовсім залежна від старших, то це послужило як приклад гідний наслідування, і цей приклад прийняв тепер по інших спортових товариствах. В Бервік, Па., секретар від 164 У. Н. Союзу переконав українських хлопців залишити американський клуб, а натомість створити свій власний клуб і свою власну Союзну спортову дружину. Вони так і зробили. Старші Союзні члени помагають до нав'язання товариського відношення між спортовими дружинами, приймаючи в гості хлопців, що приїхали з інших околиць на спортові змагання. Повищих прикладів є забагато, щоб вичисляти, але треба їх хоч в коротці згадати, щоб інші їх наслідували. Треба згадати ще й те, що американці називають „спортсменшіп“. Ця прикмета сама від себе не виростає. Треба було домагатися від хлопців, щоб вони поводитися в змаганнях по товариськи після прийнятих спортових правил. І можна тішитися, що Союзова спортова молодь заховується у змаганнях так, що вона заслуговує тільки на похвалу. А це впливає добре на товариські зносини поза спортом і приводить до почуття єдності і солідарності.

Спортова акція не є рецептою на всі наші недомагання щодо молоді. Але за перший рік проби можна бачити добрі наслідки. Спортова акція була поведена пляново, а тому вона розвивається. Як широко вона має розвинутися, то це залежатиме від Вас, головні урядники, бо й Ви маєте свою думку про вартість цього, що досі зроблено в тому напрямі.

ЗВІТ ЗАСТУПНИЦІ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА МАРІ МАЛЄВИЧ.

От і знова ми зішлись, щоб поговорити, і порадитись над добром нашої дорогої організації, розказати про свою цілорічну працю, та поділитись взаємно гадками і спостереженнями з набутого досвіду і використати цей досвід на те, щоб наш Союз іще краще розвивався в будучині.

Я як заст. гол. предсідника була покликана на чотири виконавчі засідання. А це: 18-го червня, 13-го серпня, 22-го жовтня і 24-го грудня. На тих засіданнях обговорювано купно і продаж бондів, моргеджі, перебирання реальностей і Злуку Згоди Братств. Всякі рішення і ухвали, які вийшли зо засідання виконавчого комітету, були зроблені по докладним обдуманням і обговоренню, маючи завжди на увазі добро ширшого загалу членства. Бо якраз одна неосторожна інвестиція, чи нерозважне уміщення моргеджу може нанести матеріальної шкоди У. Н. Союзові. Я певна, що до тепер виконати з того завдання вивязувалась якнайкраще.

Поза моїм урядом члена виконати, я мала також багато праці, багато припоручень у справах Союзу по відділах в Пітсбурґі.

30-го січня 1938 року запросила мене молодіж з від. 264 в Карнегі на свій ювілей. Там я сказала короткий реферат і заохотила їх до більшої активності.

4-го лютого була я в Мекіс Ракс з п. Галичином в справі виплати посмертного по членові від. 91.

20-го лютого була я в Арнолд в справі організаційній від. 296. Там оснувала я тоді молодечий відділ.

27-го березня їздила до Ренкін, Па., в справі суспензи Фреда Семка і його родини. Справу полагодила так, що ціла родина з 7 осіб вернулась назад до У. Н. Союзу.

9-го квітня була я в Арнолд, Па., в справі нового відділу.

10-го квітня їздила я до Ембрідж на організаційні збори. На зборах були приванні чотири відділи, а саме: 276, 161, 120 і 34. Там мала я реферат про організування нових членів, а також вияснила багато різних справ.

15-го травня їздила до Вілінґ, В. В., до відділів 56, 212 і 77 з Йорквіл. Там також виголосила я промову про користь членів в У. Н. Союзі.

3-го червня їздила я до Ембрідж, Па., в справі моргеджу і оцінки відділового дому, на котрий У. Н. Союз ухвалив уділити позичку.

26-го червня була я в Арнолд, Па., в справі оцінки Народного Дому, на котрий місцеві громадяни хотіли дістати позичку. 28-го липня їздила там також з гол. контрольором п. Смуком в тій самій справі.

7-го вересня була я з пп. Мурашком і Пізнаком на організаційних зборах молодіж в Арнолд, Па.

На припоручення гол. предсідника, щоб розглянути суспензу членів у від. 264, я поїхала на місце і перейшла 20 вересня зо секретаркою від хати до хати кожного суспендованого члена. Ці члени заплатили відразу свої вкладки, а деякі обіцяли заплатити в найкоротшім часі. Таксамо мусіла я поступити на 28-го жовтня у від. 96, де було 15 членів суспендованих в однім місяці. З тих членів не втрачено ані одного.

5-го листопаду була я з п. Слободяном на організаційних зборах в Ембрідж, Па., де було приванних 4 відділи. Таксамо того дня оглядали ми дім 120 від. в Аліквіпа, на котрий зголошено позичку в У. Н. Союзі. По зборах того дня поступили ми ще на бал молодіж в Мекіс Ракс, на котрий нас запрошено.

• 3 ДНЯ •

ГОЛОСИ ПЕРЕСТОРОГИ.

В Америці є чимало таких, що хотіли б втягнути Америку у війну по боці Англії і Франції, проти Німеччини, есентуально Італії. З другого боку є чимало таких, які стараються запобігти тому. Останні вказують, що Америка не має найменшого інтересу посвячувати життя своїх молодих людей, а також біліони доларів майна на те, щоб перейти перемогу на бік так званих „демократичних держав”. Вони аргументують, що й минулу світову війну у великій мірі „зафундувала” європейським державам Америка. Вони не лиш сама посвятила великі матеріальні добра, а навіть десятки тисяч своїх громадян, але до того „продала” Англії і Франції, як теж іншим заприязненим державам на 12 біліонів доларів майна. Ті держави опісля уневажили цей довг. Супроти цього, пощо Америці знов пхати ніс в європейські справи, питають вони?

ПРОПАГАНДА.

Пропаганда „воєнничих” кол в Америці така сильна, що не раз небезпечно їй спротивитися. Бо як тільки хто скаже, що Америці нема що втручатися до війни, то з боку тих воєнничих кол можна почути закид: „А, ви проти того, щоб Америка йшла війною проти Гітлера і Мусоліні? Значить ви є ворог демократії, ви фашист”.

Зрозуміло, що ці воєнничі кола мають свої інтереси. А ті інтереси не все є тожозні з інтересами Америки. Бо коли президент Рузвельт погрожує війною, то він має на увазі залаккання диктаторів від їх занадто смілих тягів. Те саме можуть мати деякі інші політичні круги, що є близько уряду. Але є ще інші круги, які хотіли б війни з Гітлером цілком за що інше. Вони хотіли б війни, щоб, наприклад, пімстити „расові кривди”; чи то му, щоб знищити потенційного ворога Советів. І в нас є такі, що хотіли б втягнути Америку в війну з Гітлером. А ста”.

большевики явно стоять на службі Москви!

Як сказано, воєнна пропаганда в Америці загострилась до тої міри, що навіть небезпечно виступити проти неї. Хто проти цього виступає, то зараз дістане тавро „фаши”.

Таке тавро і нам стараються причепити. Роблять це чужі, роблять і „свої”. Большевики роками вперто тарабанили, що ціла наша робота походить з Берліна. „Новое Русское Слово” з 15 квітня ц. р. пише: „Ціла українська преса крім „Народної Воли” станула по стороні Німеччини”. А сама „Народна Воля” виявляє подиву гідну енергію, щоб та кож доказати, що ми стоїмо по боці Німеччини.

ЩО ГОВОРІТЬ БОРА?

Та проти участі Америки в європейській війні є багато визначних американців. Згадаймо Гю Джансона, Герберта Гувера, Кольбіго, Рейнольдса, а в останніх днях сенатора Бору. В листі до студентів університету св. Оляфа, Нортфілда, Мінн., (Гл. Нью Йорк Таймс, 14 квітня ц. р.), які питали цього старого американського політика про становище Америки в сучаснім політичнім напруженні, Бора написав тім листом, в яким між іншим говорить:

„Точні студії покажуть вам, що нікчемнішою, більш імперіалістичною війною, ніж та, що загрожує, не можна собі уявити. Це не є війна за питання: демократія чи тоталітаризм?” А на адресу так званих євро-

пейських „демократій” сенатор Бора сказав: „Ці європейські демократії колись уклали тайні договори, в яких ділили добути ще заки закінчилась війна. Ці європейські демократії затвердили версайський договір, який не був договором миру, тільки договором добути. Це європейські держави впродовж двадцяти кількох літ не хотіли зробити найменшої поправки в тім версайським договорі”.

В тім договорі, до речі додати, розшматовано Україну на чотири частини і віддано її під чотирьох жорстоких окупантів.

ЯКБИ МИ ТАКЕ НАПИСАЛИ?

А тепер подумаймо, що це ми таке написали про європейські демократії. Чи не називали нас за те наші „ліви — фашистами”!

А тут бачимо, що говорять ці слова старий американський сенатор, якому вже не можна закинути фашизму. Дивиться він на справи тверезо, та з боку інтересів свого краю. І коли бачить щось зле, то не дає собі засипати піском очей, а отверто таврує демократії та не допускає Америки до війни за чужі інтереси.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З ЛИСТА УКРАЇНСЬКОГО БОГОСЛОВА.

Гром. А. Чорний з Балтімор, Мд. перслав нам оригінального листа, якого одержав один наш громадянин від свого брата, українського богослова у Львові. Лист висланий зі Львова дня 25. березня 1939. Читаємо в нім таке:

„Тяжко мені побачити Тобі Веселих Свят, бо стрічаємо їх в дуже невідрадних обставинах. Та не треба тратити надії. Історія це не рік, і не два, а сотки літ. Бачимо, що усе змінюється. Та українське змагання до своєї держави не зміниться. Воно перетриває навіть віки, навіть, щоб завзялися проти неї усі покоління сил! Ось тому бажано Тобі в день Христового Воскресіння багатьох літ прожити і діждатись кращої долі для українського народу, так дуже нами усіми бажаної. Ми бажали собі зустрічати цей Великдень в Самостійній і Соборній Українській Державі, та доля судила нам це бути якийсь час у неволі і в злиднях гартувати волю і силу, що потрібні до великого зриву народу.

„В нашій історії записана нова сторінка, і то кривава, але зате героїська, бо наші брати з Карпатської України героїчно боролися за свою державницьку ідею і „жертвою в бою нерівним лягли”, а не піддалися мадярам, як ганебно піддалися чехи німцям. По героїськи боролися свою державу. А це вказує, що ми Нація здібна до життя, а не рабська. Ти може того всього так не переживав, бо далеко від центра боротьби, однак тут в Галичині ми все те дуже сильно переживаємо. Бо як карта середньої Європи зачала змінюватись, наступив великий гнет на всю, що українське в Галичині. Тяжко мені те все описувати. Дещо довідаєшся з часописів. В Бережанщині заборонили усі українські товариства, від релігійних почавши, а скінчивши на сільсько-господарських, себто позамикали читальні

„Просвіти”, Українбанк, Рідну Школу, Сільський Господар, Союз Українок, Луги, Соколи. Одним словом все українське організаційне життя. Те саме стрінуло Коломийщину, а по часті Стрийщину. З бережанського повіту багато вивезли до Бери, себто до концентраційного табору. Знаю про 26 людей. Багато з того не можу Тобі описувати з причин — відомих. У Львові мав відбутись студентський конгрес. Всіх учасників арештовано.

„Біля Варшави будують великі концентраційні табори. Це зрозуміле — для українців!”

„З нагоди польсько-мадярської границі не було у Польщі таких маніфестацій радості, як це заповідало польське радіо. Але ті, що їх виховала польська вулиця, робили всюди протидукаційні маніфестації. От бережанська галота зробила домовину, яку вбравли на синьо-жовто з написом на домовині: „Вже вмерла Україна”. З тією домовиною, маніфестували своєю радістю вулицями міста, а переходячи біля українських установ, били шиби. Переходячи біля українського парона, домагалися від нього панакхиди над домовиною! Таким подіям „ністі числа”. Це по-даю Тобі тільки для прикладу, серед якого гнету і серед яких глузувань ми тут живемо. Та проте український дух живе, бо, як пише Шевченко, „не скує душі живої”. Паде багато наших синів з ворожих рук, та їх місця займають тисячі, що продовжують життя благородної ідеї”.

3 УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КЛІВЛЕНД, О. Спільн з жертвами на Карпатську Україну.

Кровю обливается кожне українське серце, читаючи вістки про страшну трагедію Карпатської України. Недавно нею радів увесь український нарід. З нею звязували ми багато надій про світле майбутнє цілої України, бо вона мала стати Півонтом нашої велико-державності. Здавалося, що вже не довго, й сповняться кількостітні мрії українського народу й ми заживем своїм власним, вільним життям, як вірні сини могутчої України. Та злочинна рука азійських гунів і поганої нашішні перекеркнула хвилево наші пляни й надії, та жорстоко знищила волю нашої, маленької, немичної держави. Ми збудилися з чарівного сну, що так коротко тресав і перед нами станула знова грізна дійсність і нова трагедія. Знова багато нових жертв і свіжої крові.

Вправді велика й болюча втрата, але ми не сміємо попадати в зневіру, та тратити надію в побіду української національної правди. Нам історія ніколи не судила тяжких ударів і цей мусимо прийняти по мужньому й лицарськи. Нам треба бути безмірно гордими, що наші славні легії з Карпатської Січі, власною кровю й життям за-свідчили перед світом, що земля Карпатської України, це на віки наша, й що український нарід вміє по героїськи боронитись за свої права. Існування України затвердило наші славні січовики своїми світлим чинами в серцях наших закарпатських братів і цього здобутку ніхто вже нам не знищить.

Слава і розголос, що його придбала українському імені Карпатська Україна й її славна армія, буде голосити світові, що український нарід ніколи не перестане боротися за свою державність і доки українське питання остається

не вирішеним, спокою в Європі не може бути. Цих здобутків і розголосу, ми не можемо втратити, а за всяку ціну мусимо його підселяти.

Тому на бік зневіру й розпуку, а з подвійним гартом і енергією, берімся до праці для визволення України, а передовсім поможем жертвам мадярського насильства. До нас звертаються окровавлені інваліди, збіглі, вдови й сироти по упавших в бою за нашу волю й просять помочи. Цей тягар спадає в більшій часті на українську еміграцію в Америці. Між нами не сміє бути ані одного, що ухилився б в сповненню цього великого національного обов'язку. Не може бути ані одної жертви Карпатської України, яка була би забута нами й осталася без нашої помочи.

Святим обов'язком кожного українця є, зложити свою лепту, щоб цим способом облекшити незвідну долю найкращим з нас, бо наша жертва в порівнанні з їхньою, являється дуже маленькою. Зокрема всі товариства й організації, на своїх зборах повинні ухвалити по змозі якнайбільшу суму грошей і вислати негайно де належить, бо так лише свідомий і культурний спільноті.

На зборах Української Гомоужанської Ліги ввасиновано \$15. Члени обіцяли збирати далі на цю ціль. Всі Клівлендці повинні жертвувати й вислати якнайскорше де належить.

Михайло А. Ярош.

80 РОКІВ ТОМУ МІСТРАЛЬ ДАВ НАДІЮ НА ВІДРОДИНІ ЗАВМЕРЛОЇ ЛІТЕРАТУРИ

80 років тому появилася поема, що дала привід неодному історикові літератури говорити про відродження нової, завмерлої літератури та мови. Це була „Мірея” Фредерика Містрала, якого 25-ліття смерті можна теж узяти за дату роковин. Містраль уродився в 1830. р. і жив досить довго, відійшовши зі свого тихого світу в кращий напередодні війни.

Він був сином багатих селян, виховався у Провансі, змалку закоханий у пісні та легенди своєї батьківщини, згодом у школі захоплений Гомером і Вергілієм, якого екожко пробував перекладати. Скінчивши правничий факультет в Ексі, він рішив присвятитись літературі і заснувати гурток для відродження провансальської літератури. Його поемо „Мірея” мала бути прикладом, як шукати краси забутої мови та народної словесности. Тема поеми — звичайна: багата дівчина, закохується в бідний парубка Вінкентію. Цього парубка ранять зрадливо, він видужує під впливом закляну ворожки. Мірея йде на прощу прохати спасення для свого кохання і занедажує від удару сонця. Зона має видіння Богородиці, що обіцяє їй вічне щастя і

УВАГА! КЛІВЛЕНД І ОКОЛИЦІ!

ПІСЛЯ ТРІУМФАЛЬНОЇ КОНЦЕРТОВОЇ ПОДОРОЖІ ПО КАНАДІ

СЛАВНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ОПЕРОВИЙ СПІВАК-ТЕНОР
МИХАЙЛО ГОЛИНСЬКИЙ
ДАСТЬ ПЕРШИЙ СВІЙ

КОНЦЕРТ

ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ КОЛЬОНІ В КЛІВЛЕНД
В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ, 2255 W. 14th ST.
В НЕДІЛЮ, 23: КВІТНЯ (APRIL 23, 1939)

Українська кольонія має щастя заповнити концертну сцену, щоб маніфестаційно привітати „українського Карузо”, відомого з своїх високо-артистичних виступів в Кніві, Одесі, Берліні, Варшаві та інші, великих європейських містах, а тепер на канадійській землі!

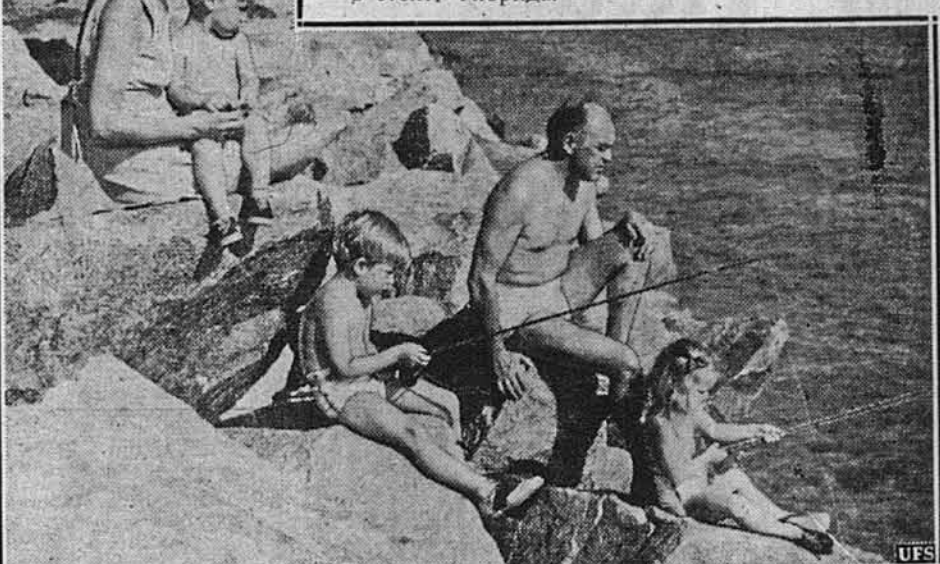
Початок у годині 7:30 ввечір.
За Українські Злучені Товариства:
Адв. О. Е. Малицький, предс.



Михайло Голинський.

НАШ МІНІСТЕР ВІЙНИ ВІДПОЧИВАЄ

Як в Європі міністри роблять „овертайм”, приготувавши війну, американський секретар війни, Вудрінг, старається засмалити на сонцю шкіру, забавляючися з родиною на березі океану в Майемі, в стейті Флориди.



UFS

вмирає в обіймах свого Вінкентія. Ця проста історія перетворилася численними епізодами, людей і змобут Провансу. Уже друга поема Містрала „Календа” про книжну вязнену бандитом була слабіша; символічні місця не дорівнювали живим правдивим описам. Куди краща була збірка коротких поем „Ліс Іскльо д'Ор”. Небуденним твором є теж „Лю Трезор ду Фелібріж” — збірка народних легенд переказів і приповідок. У 1904 він дістав нагороду Нобля, а в 1906 р. написав свої спомини по французьки.

Провансальська література, що дійшла до могутнього розвитку від XI. до XIV. віку, поправді ніколи не завмерла, але її розвиток від XIV. в. на чобто продовжився чи дав силу французькій літературі. Від того часу вона залишалася літературою „одної провінції”, призначена тільки для місцевого вжитку, наче народна словесність меншого племені приналежного до більшого народу. Факт, що провансальська мова не була діалектом і мала за собою літературну традицію, не допомагав розвитку літератури. Ніхто їх не переслідував, були навіть товариства як Академія в Тулюзі, що існує і досі, для нагороджування поетів за найкращі твори.

У XI. в. появилася чимало провансальських поетів, з яких одні зверталися до інтелігенції, інші до простолюду, проте більшість письменників із півдня Франції воліли писати по французьки.

Спроба відродження провансальської мови та літератури не мала у Франції політичної тенденції — протиставитись французькій якучужій. Один із провансальських поетів Фелікс Грас висловив це так: „Я люблю своє більше, ніж твоє село, я люблю свою Провансію більше ніж твою провінцію, але понад усе люблю Францію”.

Хоч провансальських поетів і видане не бракує, від 80 років не появилася ніодін твор, що дорівнював би поемі Містрала або давав надію на відродження окремішньої літератури. На півдні Франції між так званими „фелібрами”, що плекають мову своїх батьків є ріжні групи — релігійні, соціальні, мистецькі і неодна з них груп уживає окремого діалекту. Усе це література „місцеві”, що не виходить поза деякі дуже маленькі повіти, громади, навіть місцевості. — („Діло”).

В советському „раю”.

— А ваш перший муж, товаришко Христю, на що вмер? — Федір? Ну, та вмер природною смертю: розстріляли!

500-ЛІТТЯ ВІНАХОДУ ДРУКУ.

З нагоди 500-ліття винаходу друку І. Гутенбергом готується в Німеччині виставу, в якій візьмуть участь усі професії, що мають щось спільного з графічним промислом. Вистава відбудеться в Ляйпцігу від 10-го травня до 20-го вересня 1940-го року з міжнародною участю. У зв'язі з цю виставою відбудуться міжнародні конгреси, а між ними міжнародний конгрес друкарів. Вікниці буде проголошений „Тиждень німецької книжки 1940”, що відбудеться в традиційному місці німецьких накладень, у Ляйпцігу.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЛІТРОП, МІШ. Місячні збори Бр. св. О. Ніколая, від. 175., відбудуться в неділю, 23. квітня, тобто в 12:30 пополуноді, в галі У. Н. Дому при Мартін ул. Тому, що маємо дуже важні справи до полагодження, присутність кожного члена кончена. Такі члени, котрі довгують по кілька місяців, а не придуть цього місяця на збори, будуть суспендовані, бо відмова каса порожня. — В. Братусь, предс.; В. Білінський, кас.; В. Бартош, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219., відбудуться в суботу, 22. квітня, в церквній галі, 675 Сант 19. ул. Проситися всіх членів прибути на ці збори та заплатити свою вкладку. — Уряд.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

СПЕЦІАЛЬНІ ЦІНИ
НА РІЖНОРОДНІ М'ЯСНІ ПРОДУКТИ
ПРОГОЛОСИТЬ
ЗАГАЛЬНО ЗВІСНА ФІРМА

П. СТАСЮКА
В „СВОБОДІ”

В П'ЯТНИЦЮ, 21. КВІТНЯ.

ФРАНЦУЗЬКІ ПИСЬМЕННИКИ ПРО РАДІО

Три місяці тому відомий французький письменник Жорж Дігамель мав перед делегатами п'яти французьких академій виклад про радіо. Він протиставив вплив радіа впливові літератури і обвинувачував радіо в тому, що воно не вимагає від слухача ніякого умового ні духовного зусилля, а сприяє його ліношам, механізує увагу, передає тільки те, що відповідає смакові якнайширшої маси.

Думки Дігамеля викликали широку дискусію й висунули проблему радіа, що вдерлося в життя світа на одне з чільних місць. Не диво, що великий тижневик „Радіо-Magazin“ проголосив після цього анкети на тему „Радіо й культура“, запрошуючи до неї всі інтелектуальні та мистецькі кола Франції і що автор анкети, Пер Декав, писав: „Не хочу боронити невинності „машини“. Це не легка оборона: машина не є ні добра ні зла, просто це, як один засіб, що його дістала в руки людина, щоб завойовувати світ. Обвинувачуючи машину за вивертання незгоди чи навіть зла — це те саме, що обвинувачувати повинь і не бачити тих, що вивертала їй та не забезпечували берігів рік. Машина — це тільки засіб і якщо її вживати зле, вона може „справді“ наробити чимало лиха, не відповідаючи за те, як не відповідає й експрес, що везе одних людей у щастя, а інших у трагедію“.

А ось кілька голосів письменників і критиків Франції, що брали участь в анкеті „Радіо-Magazin“:

Август Баї критик і повістьяр вважає, що радіо, виховуючи смак публіки, викликаючи її зацікавлення та керуючи її думками є незаступним засобом ширити культуру. На погляд Баї, повинно радіо, якщо хоче виконати це завдання, мати велику продуману, і тематично і формально, програму.

Шарль Бребан, відомий автор повісті „Король спить“ і біограф А. Франса гадає, що радіо — це потужний прирять культури, хоч таксамо як друк — не створює її, а тільки поширює. Рівень радіа — каже Бребан — підноситься з рівнем культури, а його найважливіше завдання — виховувати молодь.

Поль Фор, якого звуть „королем поетів“, упевняє, що дні, коли можна було працювати в тиші кабінету, невідкильню пропали. Та до всього треба пристосуватися. „Радіо — каже Фор — це буря пристосуймося до неї й намагаймося опанувати її“.

Моріс Метерлінк, славний письменник, — прихильник радіа. На його думку радіоавдіції слід роділати на „радіо для всіх“, „радіо для мистців“ і „радіо для вчених“. Сучасне радіо, на його погляд, це радіо для всіх; на радіо для мистців та учених доведеться іще підждати.

Ж. Роні старший, голова Академії Гонкурів, який більше цікавиться сучасними винаходами, вважає, що відповісти на анкету „Радіо й культура“ доволі важко. На його думку співпраця радіа з літературою виказала що нпр. у повісті радіо невисли нічого ні додати, ні зробити. В новелі радіо може бути помічне, а в основі може

тільки доповнювати й ніколи заступити літературу.

Марсель Прево, член Франц. Академії, це оптиміст і реаліст. Він пише: „Від часу, коли боги говорили з людиною і вчили її, не було інструменту, що його можна порівняти з радієм. Сьогодні завдяки радієві можна навчитись усього“.

Андре Дюма, лауреат великої літературної нагороди Міста Парижа в 1938 р., захоплюється Театром Уяви. Його велика мрія — один вечір у тиші, присвячений віршованим песам.

Анрі Томассі, композитор, лауреат великої Римської Нагороди, впевняє, що радіо необхідний засіб поширювати культуру й завдяки йому нові покоління матимуть щораз більший голод знання. „Мені трапилося така пригода, яка викazuje значіння радіа — пише він. У старому корсиканському селі, куди їду на фері, молодий пастир заспівав мені минулого року вісім перших тактів Анданте з V. Сімфонії Бетговена. До радіа він напевно нічого про Бетговена не знав“.

Всі ці погляди не потребують коментарів. Мільони радіослухачів — найкращий доказ, що радіо має для розвитку культури та цивілізації одне з перших місць, дарма, що перед радієм є ще довга дорога походу до майбутнього. — („Діло“).

ЛІК НА ПІХУР І НИРКИ (Diuretic)

Цю славу європейську природну медицину поручають головно тим, що не можуть удержати сечі, кого пече в піхурі або болить у нирках. Ціна \$1.75. Ціліть замовлення до: Mrs. GRETA LESKOVAR, 507 E. 73rd St., New York, N. Y.

ДО СТАРОГО КРАЮ
Ідете скоро й приємно нашими популярними паровими кораблями:

BREMEN COLUMBUS
NEW YORK HAMBURG
HANSA DEUTSCHLAND

Спеціальні поїзди заїжджають зловж корабля „Бремен“ і „Еуропа“, в Бременгафені, та гарантують вигідну подорож до всіх головних міст у старому краю.

Також значенні заїзніні поїзди з Бремена й Гамбурга.

Ми вам поможемо дістати гостинні й імміграційні візи для виїзду в Європу відвідати вас в Америці.

Дайте своїм кресним в Європі відвідати вас в Америці.

Спеціальні знижки прогулянкові ціни для виїзду з Європи між 26. червня і 23. липня, з правом побуту чотирьох тижнів в Америці.

Більш інформації дасть вам місцевий агент або

HAMBURG-AMERICAN LINE
NORTH GERMAN LLOYD
NEW YORK.
57 BROADWAY.

ЛЮДИНА І НЕДУГА

Нема мабуть нікого, хто не вважав би недугу за нещастя для себе чи для близьких осіб. Недугу вважаємо за якусь кривду одиниці від природи, що відбирає їй право жити, не дає змоги користати з життя. Тому багатьом людям стає насправду дивно, коли читають, що з недуги є навіть деякі користи. Такі погляди, potwierdжені численними прикладами та цитатами з інших славних лікарів, висловив недавно відомий німецький лікар, популяризатор медичних справ Лебел. Він каже, що недуга мусить мати якісь прикмети, як це зрештою казали нераз. Ось нпр. Гебел каже у своїм деннику: „Хворобливі стани є ближчі вічної правди ніж т. зв. здоров'я“. Ніше думає у своєму творі „Радісне знання“, що „не повинно бути ніякого сумніву, що недуга є для нас конче потрібна“. Професор Чермак-Зайсенег у своїй праці „Хвороба і людська культура“ вказує, що ніщо так дуже не звязує родини, тиссамим і суспільності як почуття і взаємна поміч підчас недуги. Терпіння добуває з нас почуття обовязку, вирозумілість, самовідречення, самопосявату і любов ближнього, нерідко щойно пробуджує ці прикмети в людини.

Доброта і мудрість.

Хвороба робить нас, каже Лебел, не тільки добрими, але і мудрими. Недужий питається мимоволі чому занедужав, а в тому „чому“ є початок шукання причини і пізнання. Змагання побороти хворобу було першою спонукою для людини для природничих дослідів, тиссамим для цілої науки. Поширювати доброту і мудрість це поширювати культуру, тому держава, що позбувається хворіб, звичайно не осягає ніякої культури. Прикладом цього була Спарта, що під культурним оглядом була одним із найбільш нападницьких країв Греції. Якби людство, каже Лебел, узяло собі за взір Спарту, позбавилось би може бридоти Сократа, малої голови Наполеона, голови Ківієра і Менцля, а епілюнтичного Магомета чи Достоевського убилоб у ранньому дитинстві.

Недуга і змисли.

Сучасне знання стоїть на становниці, що цілий маввартний, хворобовий організм людини має ту прикмету, що реагує на всякі подразнення дуже чутко, „з надпродукцією“ реакції. Недужа людина живе у спеціальних умовах, у постійній напрузі і тому має більш загострені змисли і чутливість і більше „удуховлена“. „Здорова людина гірша від тварини“ кричав Гайне, коли його допровадив до розпукі

якийсь гість своїм браком нервів.

Недуга ліком.

Це не парадокс, як виглядає на перший кид ока. Уже старинні греки знали, що нпр. епілентиків можна вилікувати, коли вони випадково занедужають на малярію чи іншу тяжку гарячкову недугу. У середньовічних часах лікарі вважали малярію найліпшим ліком проти меланхолії, а в Англії до нинішнього дня хворих на червінку висилають до славної купелевої місцевості Трембле Терра, якої лікувальна міць полягає мабуть у малярії, що там постійно панує. Кажуть, що по третім нападі маляричної гарячки лікувальники стають цілком здорові. Подібно добрим ліком проти епілентії є також запалення легенів та шарклатина. Хвороба шкіри лица на туберкульозному тлі т. зв. вовк (люпус) може зникнути, коли недужий захворує на червінку і зновуж у 1924 р. у заведенні для божевільних у Шальон над Марною, де вибухла страшна епідемія кривавої червінки, показалося, що по епідемії двох пацієнтів, один тяжкий фурият, а другий паралітик, видужали.

Чародійний вплив недуги.

Щоб доглянути цей чародійний вплив недуги на людину не треба їхати аж до Англії чи до дому божевільних. Обсервації, які самі можемо перевести на собі чи своїх знайомих, легко покажуть нам, що часто люди з нахилом до недуг, які що напру тижнів занедужують, хоч і легко, тратьть їх і кріпшають, немов розквітаються, коли перебувають якусь „велику хворобу“. Спеціальний такий чародійний вплив на таких вічних хворих має тиф. Ця зміна у психіці та здоров'ї людини така виразна, що кидається кожному в очі. Таксамо відомо, спеціально лікарям, що деякі хвороби не тільки лікують чи нищать інші, але просто їх виключають. Так нпр. хворі з хибамі серця не хворують на туберкульозу легенів, люди з артеросклерозом (звуження кровоносних судин) дуже рідко хворують на туберкульозу легень, знов т. зв. ваготоніки, себто люди, яких життя переходить під знаком т. зв. блудного нерву, що звільнює їх працю і ритм серця, не мають нахилу до звуження жил.

Згадані обсервації вже частинно використані в медицині. Прикладом є метода лікування поступневого паралізу малярією, за яку професор Вагнер Яврегг дістав Нобеліву нагороду.

З того видно, що навіть таке лихо як хвороба має свої добрі сторони на ісихіку хворого і його оточення, і на дальше здоров'я даної людини. — („Діло“).

ПОСМЕРТНІ ВІСТІ



Дня 15. квітня 1939. в годині 6. рано в Receiving Hospital у Дітроїті, Мічиган, помер по тижні і довгий недугі член відділу 292. У. Н. Сокозу.

ДМИТРО КАЧМАР.

Покійний походив зо села Жапалів, повіт Чесанів, Галичина. До відділу і У. Н. Союзу аступив 14. грудня 1923 р. Інтересувався громадськими справами. Ніколи не відмовлявся від народної роботи. Жертвував на народні цілі, як будову церкви при Уліпер, на котру пожичив \$3,500. Був все активний поки недуга не завалила його в грудні 1938. року. Від того часу вже не виходив з хати. Відділ і Батько-Союз по можності помагали йому матеріально і морально. Похований в гору же-ну Катерину і три дочки, Анну, Евгенію і Марію. Жена й дочка Анна є в Союзі.

Похорон відбувся в вівторок, 18. квітня, при численній заїзній членстві і заїзній до церкви св. Ів. Хрестителя при Калпер. Тільки останки Покійного зложено на Голи Крос Цеметері. Хай та прибрана Вітчизна і вільна земля, котра привала Тебе в свої обійми, буде Тобі пером!

Петро Кізел, секр.

БОЛІНІГ

Рани на ногах, опухлі ноги, набряклі жили, болючі ноги, флегмі (запалення жил), напухлі або болючі коліна чи істочки і ревматичні ноги успішно лікуємо новими європейськими методами без операції.

Офісній годині: щоденно від 1 до 6 вечір, в понеділки і четверги від 1 до 8:30 вечір. Нема уривних годин у неділі.

Говоримо українською мовою.

Dr. L. A. BENLA

320 W. 86 St., New York, City
Близько Бродвею.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.



МИРОН ЛИТВИН

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжнції, як далеко поза Ньюарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга шира і чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Ундертейкер
заряджує погребамі по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

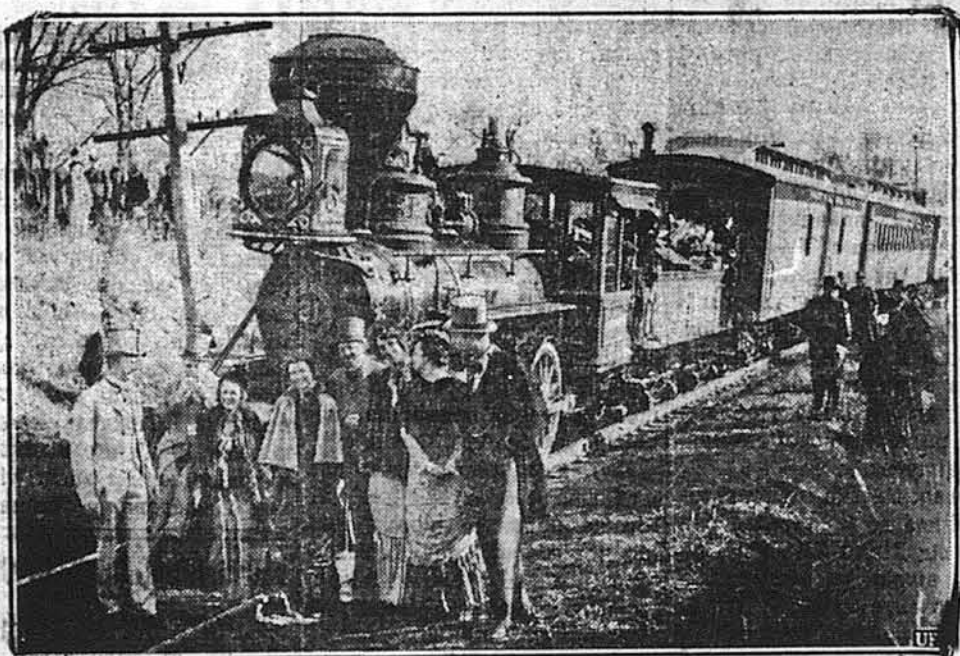


JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 6th St., NEW YORK CITY.
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: Gramercy 7-7661

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК



ЗАНИМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL
707 PROSPECT AVENUE,
(cor. E. 188 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577



РЕЛІКВІЯ СТАРИХ ЧАСІВ

Отся локотива, котра була збудована в 1871. році й вживала як топлива дерева, буде виставлена на Світовій Виставі в Нью Йорку. Люди в старих костюмах це члени одного ньюйорського клубу, що перебралися в однінн з часу, як ця машина служила, і їхали цим поїздом.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.



Тарзан боровся відважно, завзято, розпучливо. Але це не помагало. Він знав, що остаточно мусить програти. Атарці були теж дуже сильні люди. Крім того вони мали зброю. Тарзан воював тільки своїми кулаками. Він боровся за десятьох. Та це не вистарчало. Остаточно і він уляг нападкам атарців: один атарець ззаду вдарив його з цілої сили списою,



Тарзан впав, а коли відзискав притомність, він побачив, що його руки були міцно звязані ззаду. Він поспробував мотузки, але вони кріпко вілились йому в руки. Недалеко стояв із звязаними руками також Геркуф. Командант атарців звелів їм іти до престольної кімнати Брульора. Там Тарзан побачив, що його товариші пригид також були звязаними.



Гедена, побачивши звязаного Тарзана, видала зо себе окрик. Тенер, коли Тарзан в полоні, всяка спроба визволитись пропала. Блискавкою пройшла їй крізь голову її найближча доля: її мабуть призначать знов якісь звірюці як жрекиню служити до кінця свого життя в понижєнні і в неволі. Ця думка навівала на неї більший жах, ніж думка про смерть.



Коли вони підійшли до кліток, командант сторожі тріумфальним голосом приказав: „А тепер до кліток з ними“. Заскриготали замки і двері від кліток. Вязні входили до середини і за ними здавалось на віки закривались двері. А коли прийшла черга на Тарзана, командант здержав: „Цього ні. Її високість королева хоче з ним поговорити“. Він притім злбно усміхнувся.